

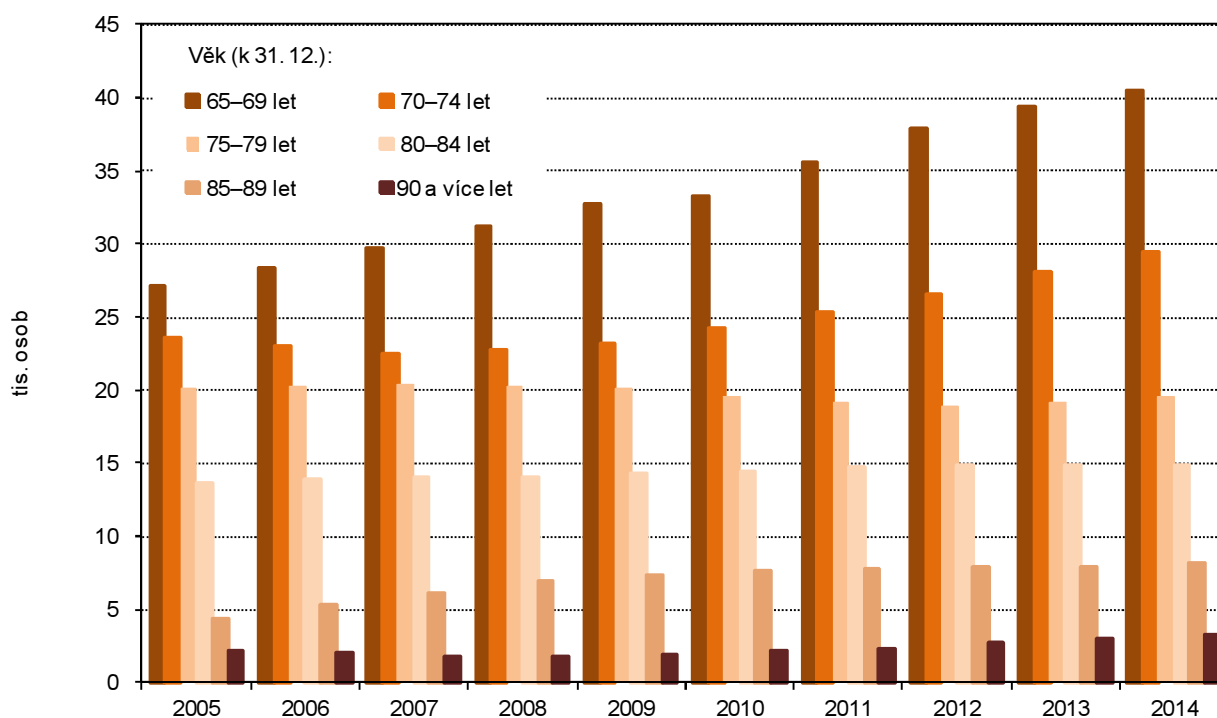
1. Demografické charakteristiky populace seniorů

Je už všeobecně známo, že obyvatelstvo České republiky stárne. Důkazů pro toto tvrzení najdeme dostatek. Příkladem mohou být i výstupy z demografických bilancí. Ukazatele demografické statistiky potvrzují, že ani Olomoucký kraj není výjimkou v tomto trendu stárnutí. Výsledky ze Sčítání lidu, domů a bytů 2011 jsou zase jediným zdrojem informací o rodinném stavu seniorů, jejich národnosti, vzdělání či náboženském vyznání.

Vývoj počtu seniorů, změny věkové struktury, index stáří

V Olomouckém kraji žilo podle aktuálního stavu na konci roku 2014 celkem 115 866 obyvatel starších 65 let. Jejich počet se za posledních deset let zvýšil o více než 26 tisíc. V posledních čtyřech letech se meziroční přírůstky počtu starších 65 let pohybovaly mezi 3 500 až 4 000 osobami. Ke zvýšení došlo u většiny věkových kategorií osob staršího věku. Během posledních deseti let zaznamenaly mírné snížení pouze počty obyvatel mezi 75 až 79 lety, kdy se projevily nižší počty narozených v období krize ve třicátých letech minulého století. Naopak vyšší počty narozených po 2. světové válce výrazně navýšily počty osob ve věku 65 až 69 let. Protože se nadále zvyšuje délka dožití, výrazně narostl i počet osob dosahujících vyššího věku nad 85 let. Jejich počet k 31. 12. 2014 činil 11 461 osob a byl téměř dvojnásobný oproti stavu před deseti lety.

Obyvatelstvo Olomouckého kraje ve věku 65 a více let podle věku v letech 2005 až 2014

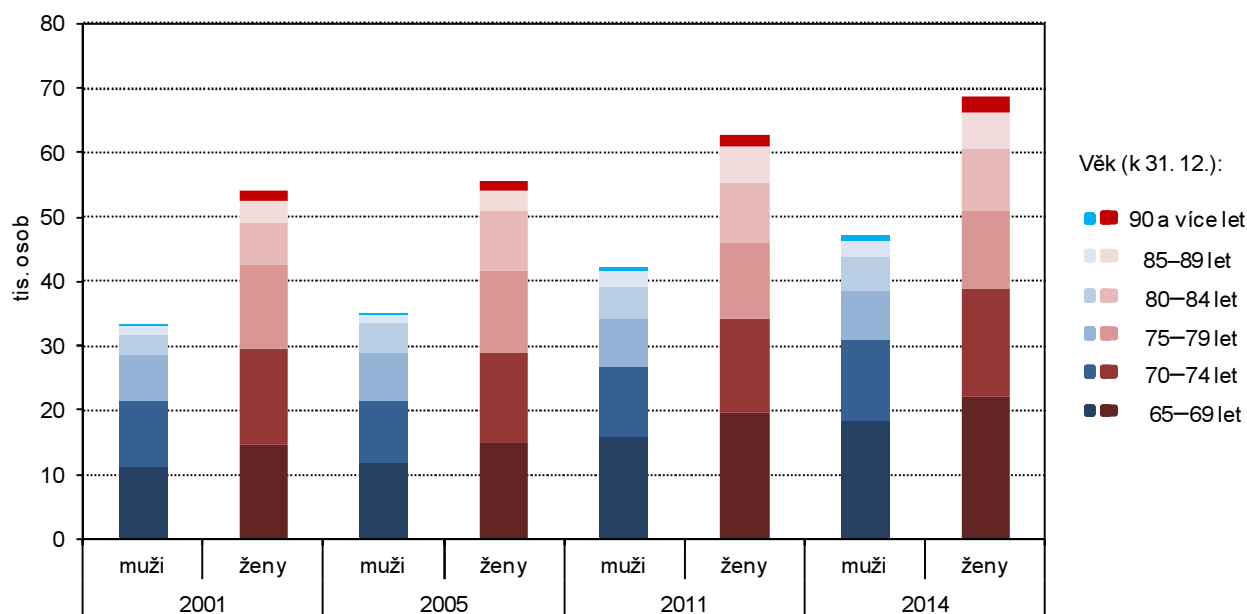

Zvyšuje se i zastoupení starších 65 let mezi obyvateli kraje. Zatímco před deseti lety dosahoval jejich podíl 14,0 %, na konci roku 2014 to už bylo 18,2 %. Ke zvyšování tohoto podílu přispělo nejen zvyšování počtu starších obyvatel, ale vliv mělo i snižování dětské složky v populaci. Děti je od roku 2006 méně než starších obyvatel, jejich podíl na celkovém počtu obyvatel dosáhl 14,9 % (k 31. 12. 2014). Dokládá to i každoroční zvyšování ukazatele indexu stáří. Z posledních dat vyplývá, že na 100 dětí ve věku 0 až 14 let připadlo v kraji 122 obyvatel nad 65 let věku. Také index ekonomického zatížení postupně roste. V roce 2005 připadalo na 100 obyvatel v produktivním věku mezi 15 a 64 lety 40,8 osob „závislých“, tj. dětí do 14 let a osob nad 65 let. K 31. prosinci 2014 to už bylo 49,6 osob. Oba tyto vypočtené indexy dosahovaly v kraji vyšších hodnot než hodnoty za celou ČR (117,4 resp. 49,3).

Průměrný věk obyvatel kraje na konci roku 2014 činil 42,0 let, z toho u mužů 40,4 let a u žen 43,5 let. Mezi roky 2005 a 2014 se průměrný věk celkem a u mužů zvýšil o 2,2 let, u žen o 2,1 let. V porovnání s ostatními kraji patří Olomoucký kraj mezi „starší“ kraje. Vyšší průměrný věk měl sousední Zlínský kraj (42,2 let) a také Královéhradecký (42,3 let) a Plzeňský kraj (42,1 let).

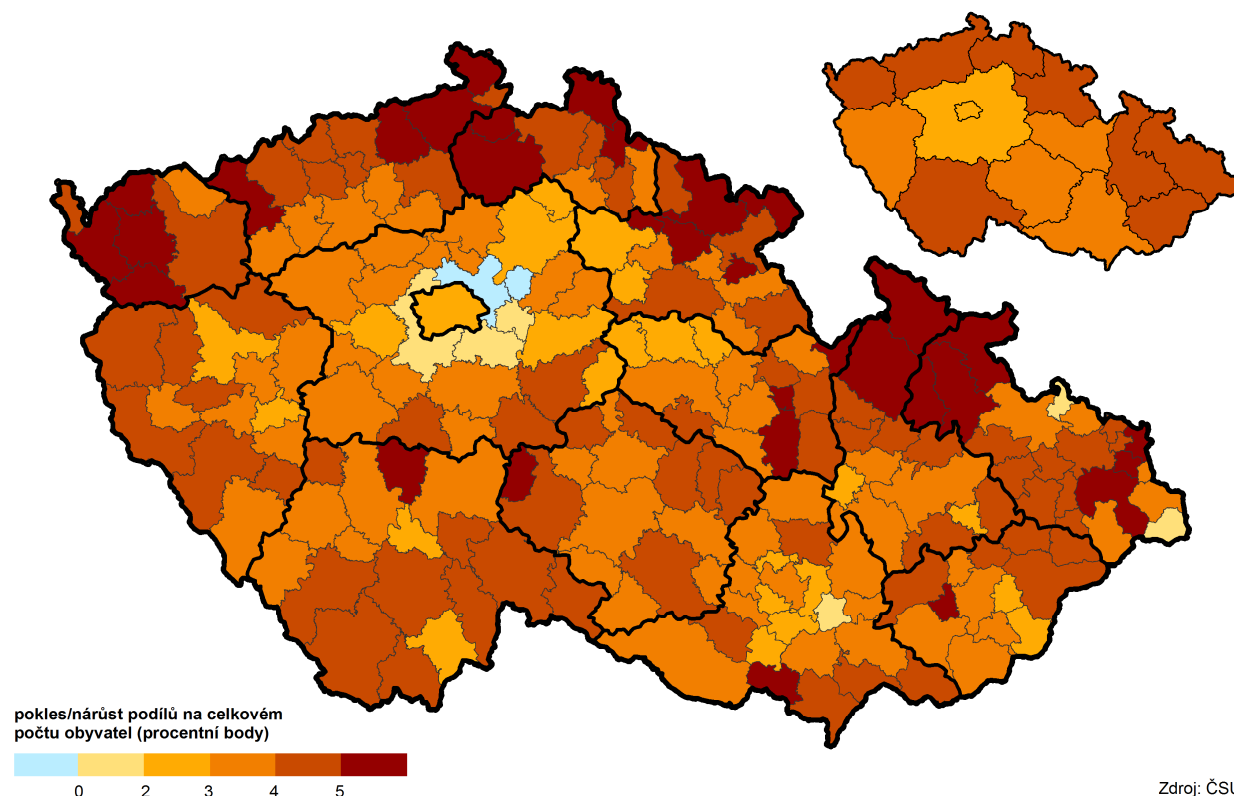

Obyvatelstvo Olomouckého kraje ve věku 65 a více let podle věku a pohlaví v letech 2001 až 2014

Z hlediska pohlaví převažují ve vyšších věkových kategoriích ženy. Oproti mužům se dožívají vyššího věku a jejich podíl je proto také vyšší. V posledních letech však jejich zastoupení mezi staršími spoluobčany klesá. Zatímco na konci roku 2005 tvořily ženy ve věku 65 a více let 61,2 %, nyní je to již 59,3 %. Stejně tak i ve věku 85 a více let zaujímaly ženy 72,9 %, a v současnosti jejich podíl poklesl na 71,3 %. Nejvyšší podíl starších žen bychom našli na Konicku, kde na tři ženy starší 85 let připadal 1 muž v daném věku. Tuto situaci mohla ovlivnit existence 3 domovů pro seniory. Naproti tomu pod 70 % poklesl podíl žen na Mohelnicku a Uničovsku.

Změna podílu osob ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů mezi 31. 12. 2004 a 31. 12. 2014

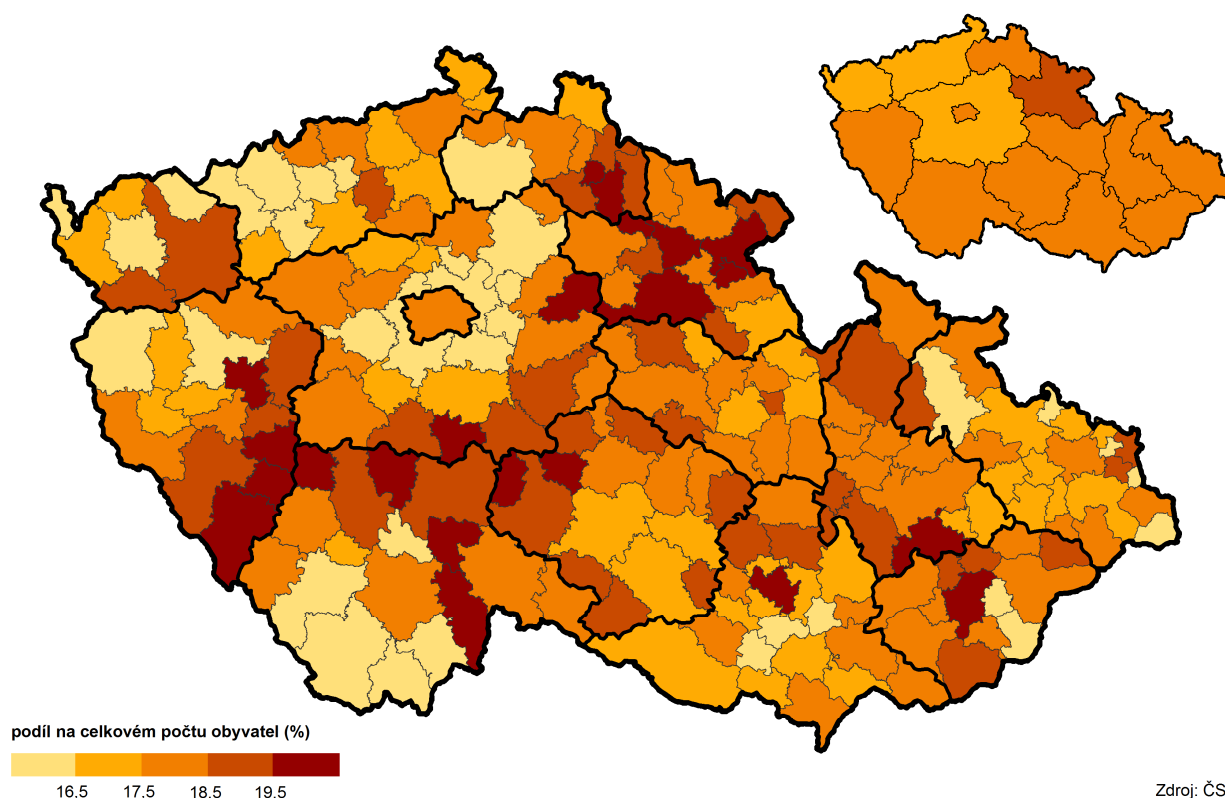

Zdroj: ČSÚ

Z územního hlediska v rámci kraje byl zaznamenán nejvyšší nárůst podílu osob starších 65 let za posledních deset let ve správním obvodě obce s rozšířenou působností (SO ORP) Jeseník a Šumperk. Nicméně nejvyšší podíl obyvatel starších 65 let zůstává dlouhodobě ve SO ORP Přerov, kde z celkového počtu obyvatel bylo na konci roku 2014 19,6 % starších 65 let. Oproti tomu sousední SO ORP Hranice a Lipník nad Bečvou se vyznačovaly nejnižším podílem starších obyvatel (17,1 %). Po Přerovsku měl druhý nejvyšší podíl starších obyvatel SO ORP Konice, a to 18,9 %. Zároveň bychom v populaci tohoto správního obvodu našli nejvyšší podíl obyvatel starších 85 let, a to 2,1 %.

Správní obvody s uvedeným nejvyšším podílem starších obyvatel (SO ORP v Přerově a v Konici) vykazaly zároveň i nejvyšší hodnoty průměrného věku (42,9 resp. 42,7 let) i indexu stáří (140,3 resp. 135,1 osob starších 65 let na 100 dětí do 14 let). Nejnižším průměrným věkem na konci roku 2014 se vyznačovaly SO ORP v Hranicích (41,3 let), v Lipníku nad Bečvou a v Olomouci (41,5 let). A ve SO ORP v Olomouci byla zjištěna nejnižší hodnota indexu stáří (113,1).

Obyvatelé ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů k 31. 12. 2014

V meziokresním srovnání dosáhl okres Prostějov na konci roku 2014 nejvyššího podílu osob starších 65 let (18,7 %) v kraji. Nejvyšší hodnoty průměrného věku však vykazaly okresy Jeseník a Přerov (42,3 let) z důvodu nízkého zastoupení dětí v populaci těchto okresů. To zároveň určovalo, že v těchto okresech byla vysoká hodnota ukazatele indexu stáří. Na 100 dětí do 14 let připadalo v okrese Přerov 129,7 seniorů a v okrese Jeseník 128,1 starších 65 let. Nejlépe na tom byl okres Olomouc, kde byla zaznamenána nejnižší hodnota průměrného věku (41,6 let), nejnižší podíl seniorů v populaci (17,7 %) a také nejnižší hodnota indexu stáří (115,3 starších osob na 100 dětí).

Pokud porovnáme zastoupení starších obyvatel podle velikosti obcí, můžeme konstatovat, že větší podíl starších obyvatel vykazují velká města v kraji než malé vesnice. Každý pátý občan Prostějova, Přerova nebo Šumperku má více než 65 let, také krajské město Olomouc má vysoký podíl seniorů (18,6 %). Zastoupení starších spolubydlících v ostatních velikostních skupinách obcí se pohybuje kolem 17 %. Nejmenší zastoupení vykazují obce s počtem obyvatel od 1 tisíce do 2 tis. osob. V malých obcích je menší podíl obyvatel ve věkové kategorii 65 až 69 let, ale vyšší ve věku 80 a více let. Stejná situace nastala i v krajském městě. Města se také vyznačují vyšším podílem žen.

Věková struktura obyvatelstva podle velikostních skupin obcí k 31. 12. 2014

	Celkem	v tom s počtem obyvatel							
		do 199	200–499	500–999	1 000– –1 999	2 000– –4 999	5 000– –19 999	20 000– –49 999	50 000 a více
Počet obcí	399	42	128	109	74	33	9	3	1
Počet obyvatel	635 711	5 903	41 829	73 244	104 341	92 885	102 631	115 069	99 809
z toho ženy (%)	51,1	50,8	49,9	49,7	50,0	50,7	51,3	52,4	52,7
z celku ve věku (%):									
0–14 let	14,9	15,0	15,0	15,4	15,5	15,4	14,4	14,1	15,0
15–64 let	66,8	67,5	67,2	67,5	67,6	67,3	67,2	65,3	66,4
65 a více let	18,2	17,5	17,8	17,1	16,9	17,3	18,4	20,6	18,6
Počet obyvatel ve věku 65 a více let	115 866	1 035	7 445	12 550	17 671	16 075	18 858	23 672	18 560
v tom ve věku (%):									
65–69 let	35,0	33,4	34,1	35,3	36,7	37,0	34,8	33,9	33,0
70–74 let	25,4	25,6	25,2	24,5	25,2	25,2	25,6	26,1	25,6
75–79 let	16,9	17,1	17,9	17,3	16,6	15,8	17,3	17,2	16,5
80–84 let	12,8	12,9	13,0	13,0	12,4	12,4	12,6	12,9	13,6
85–89 let	7,1	8,3	7,2	7,2	6,7	6,6	7,1	6,9	8,1
90–94 let	2,5	2,4	2,3	2,4	2,1	2,6	2,3	2,6	2,9
95 a více let	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
z toho ženy (%)	59,3	59,5	57,8	58,0	58,0	58,2	59,7	60,5	61,1
Počet obyvatel ve věku 85 a více let	11 461	114	725	1 246	1 608	1 532	1 821	2 325	2 090
z toho ženy (%)	71,3	81,6	71,9	70,7	71,1	72,3	71,1	70,1	71,7
Index stáří ¹⁾	122,1	117,2	118,8	111,4	109,4	112,2	127,4	145,8	124,0
Index ekonomického zatížení ²⁾	49,6	48,1	48,8	48,2	48,0	48,7	48,8	53,1	50,6

¹⁾ Poměr osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0 až 14 let

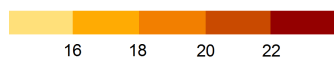
²⁾ Poměr osob ve věku 0 až 14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15 až 64 let

Obyvatelé ve věku 65 a více let podle obcí a SO ORP Olomouckého kraje k 31. 12. 2014

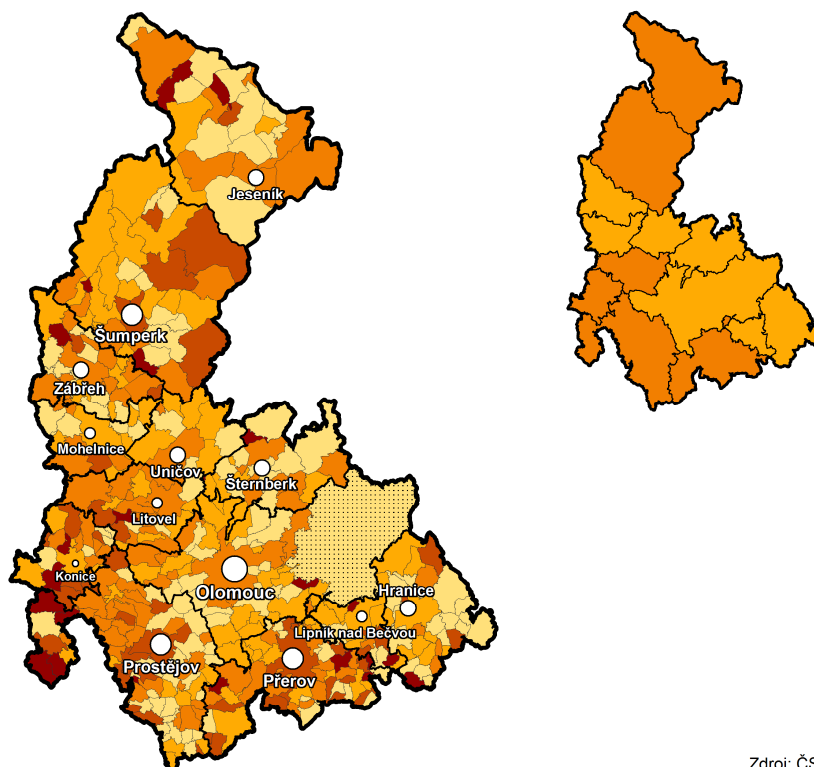
sídlo SO ORP s počtem obyvatel

- méně než 5 000
- 5 000–9 999
- 10 000–19 999
- 20 000–49 999
- 50 000–99 999

podíl na celkovém počtu obyvatel (%)

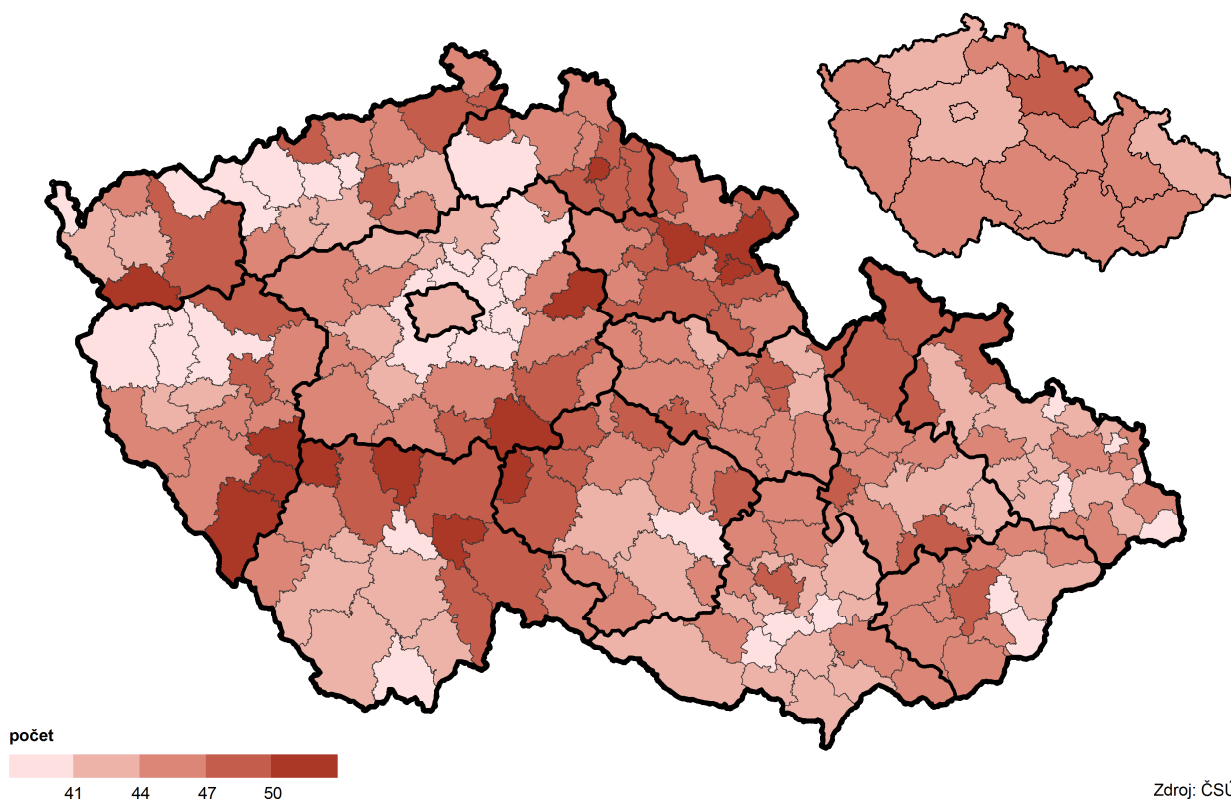
Vojenský újezd Libavá

Zdroj: ČSÚ

Samozřejmě nejvyšší podíl starších obyvatel nad 65 let najdeme v obcích se zařízením pro důchodce, jako jsou domovy pro seniory, se zvláštním režimem apod. Pak se také stalo, že v obci Radkova Lhota na Přerovsku žilo na konci roku 2014 více starších obyvatel než obyvatel do věku 64 let (52,4 % obyvatel starších 65 let). Mezi další obce s vysokým podílem seniorů patří Jesenec (SO ORP Konice), Pavlovice u Přerova (SO ORP Přerov), Horní Újezd (SO ORP Hranice), Bohuslávky (SO ORP Lipník n. B.) a další. Vysoký podíl seniorů má i jedna z nejmenších obcí Janoušov na Šumpersku, kde z 46 obyvatel obce je 14 starších 65 let. Na opačném konci najdeme obec Hlušovice (SO ORP Olomouc), kde žilo pouze 8,6 % seniorů z celkového počtu obyvatel nebo Nový Malín (SO ORP Šumperk) s podílem 10,2 %. Obě tyto obce a další obce z kraje se vyznačují novou bytovou zástavbou v tzv. satelitních městečkách v zázemí větších měst, kam se stěhují především obyvatelé v produktivním věku. Jiná situace nastala v Libavé (9,7 % starších obyvatel), která leží na území vojenského újezdu a obyvatelé z obce spíše odcházejí.

Osoby ve věku 60 a více let na 100 osob ve věku 20–59 let podle SO ORP a krajů k 31. 12. 2014

Zdroj: ČSÚ

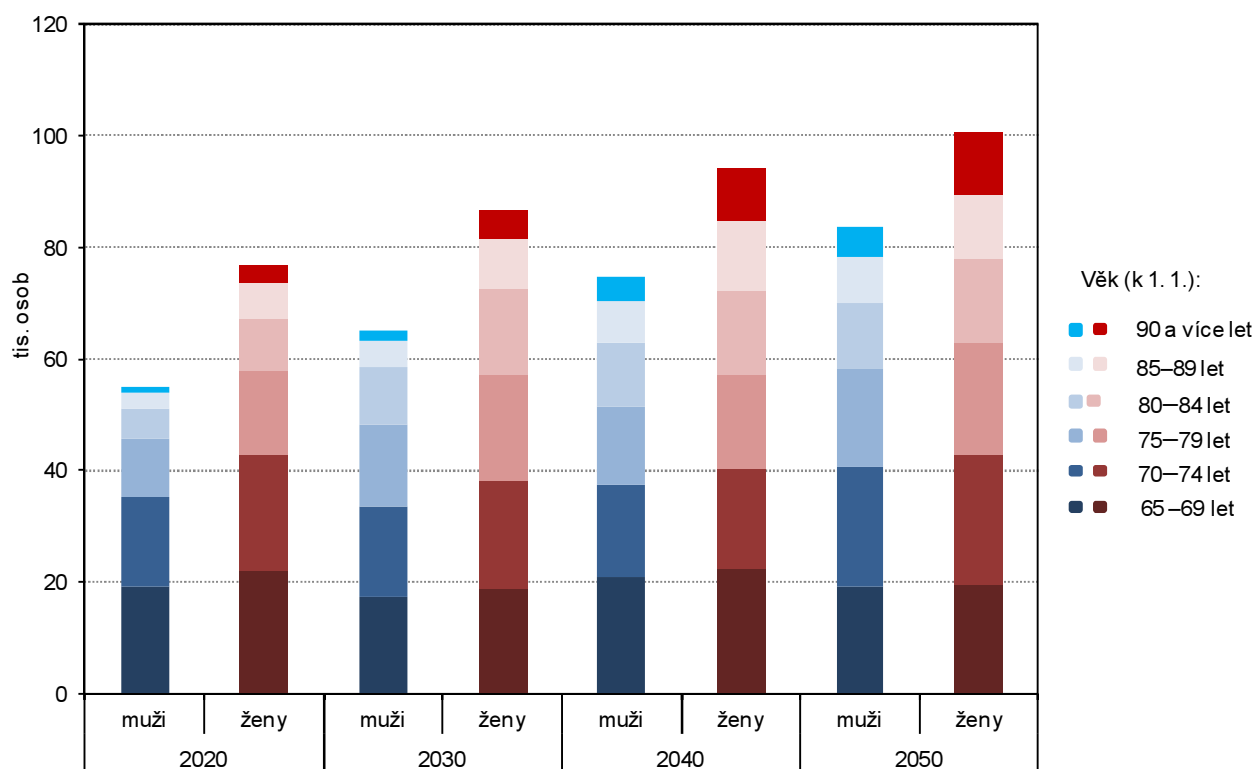
Mezi ukazatele, které charakterizují ekonomické zatížení produktivní složky obyvatelstva, patří indexy závislosti. Jeden z nich vyjadřuje poměr počtu osob ve věku 60 a více let na počtu osob ve věku 20 až 59 let. Na konci roku 2014 připadalo v Olomouckém kraji 45,5 osob starších 60 let na 100 osob ve věku 20 až 59 let. Průměrná hodnota za Českou republiku byla o jednu osobu nižší. Mezi roky 2005 a 2014 se v kraji hodnota ukazatele navýšila o téměř 12 osob z původních 33,7 osob starších 60 let na 100 obyvatel ve věku mezi 20 a 59 lety (k 31. 12. 2005). Nejrychlejší tempo růstu bylo zaznamenáno na Jesenicku, kde hodnota tohoto ukazatele vzrostla během deseti let o 17 osob a dosažená hodnota na konci roku 2014 byla nejvyšší mezi okresy kraje (47,4 osob ve věku 60 a více let na 100 osob ve věku 20 až 59 let), přičemž ještě před deseti lety byla nejnižší. V porovnání SO ORP pak byla vyšší hodnota vypočtena ve SO ORP Přerov (47,9), Konice (48,3) a Šumperk (48,5).

Projekce obyvatelstva

Během roku 2013 byla zpracována projekce obyvatelstva podle krajů, která předkládá další vývoj počtu obyvatel v nejbližších letech až do roku 2050. Při jejím výpočtu se vycházelo z demografické struktury obyvatelstva kraje k 1. 1. 2013 a předpokladem byl plynulý vývoj jednotlivých demografických procesů. A to včetně odhadu vlivu migrace. Podle tohoto hypotetického vývoje počtu obyvatel a věkového složení můžeme předvídat i budoucí vývoj u obyvatel nad 65 let.

V Olomouckém kraji bude počet obyvatel nadále klesat. Bude se snižovat počet narozených dětí a tím bude klesat i podíl dětí v populaci. Snižovat se bude i podíl obyvatel v produktivním věku mezi 15 až 64 lety. Naproti tomu počet i podíl obyvatel starších 65 let poroste. V nejbližších pěti letech by se měl počet starších obyvatel každoročně zvyšovat v průměru o 3,2 tis. osob. V následujících letech bude tempo přírůstku nižší, přesto kolem roku 2030 přesáhne počet seniorů hranici 150 tisíc. Další větší vlna zvýšení počtu se očekává kolem roku 2040. Podle předpokládaného vývoje by v roce 2050 mělo v kraji žít 184,4 tis. obyvatel nad 65 let věku. Jejich podíl se zvýší až na hodnotu 32,7 %. Podle této prognózy by v roce 2050 byl každý třetí občan kraje starší 65 let.

Projekce počtu obyvatel Olomouckého kraje ve věku 65 a více let podle pohlaví a věku do roku 2050

Zatímco k 31. 12. 2014 žilo v Olomouckém kraji 47,2 tis. mužů a 68,7 tis. žen starších 65 let, podle projekce se bude jejich počet každoročně zvyšovat. V roce 2030 předpokládáme, že bude v kraji už 65,2 tis. mužů a 86,4 tis. žen daného věku. Na samém konci vypočtené projekce v roce 2050 přesáhne počet žen nad 65 let věku 100 tisíc a mužů 83,8 tisíc. Očekáváme, že počet starších mužů poroste rychleji, během uvedených let se zvýší o 77,7 %, kdežto počet starších žen se zvýší o 46,4 %. Zatímco na konci roku 2014 připadalo na 100 mužů ve věku 65 a více let 146 žen stejného věku, v roce 2030 by to mělo být 133 žen a v roce 2050 případně 120 žen nad 65 let věku na 100 mužů uvedeného věku.

Trend stárnutí obyvatelstva se projeví i v růstu průměrného věku. Hodnota tohoto ukazatele poroste plynule až na 49,2 let na začátku roku 2050. Výrazný nárůst nastane u indexu stárí. Kolem roku 2030 bude podle výsledků projekce poměr 2 obyvatele starší 65 let na jedno dítě. Obdobně negativní vývoj se očekává i u indexu ekonomického zatížení. Podle výpočtů by mohl dosáhnout v roce 2050 hodnoty 82 dětí a starších obyvatel na 100 obyvatel ve věku 15 až 64 let.

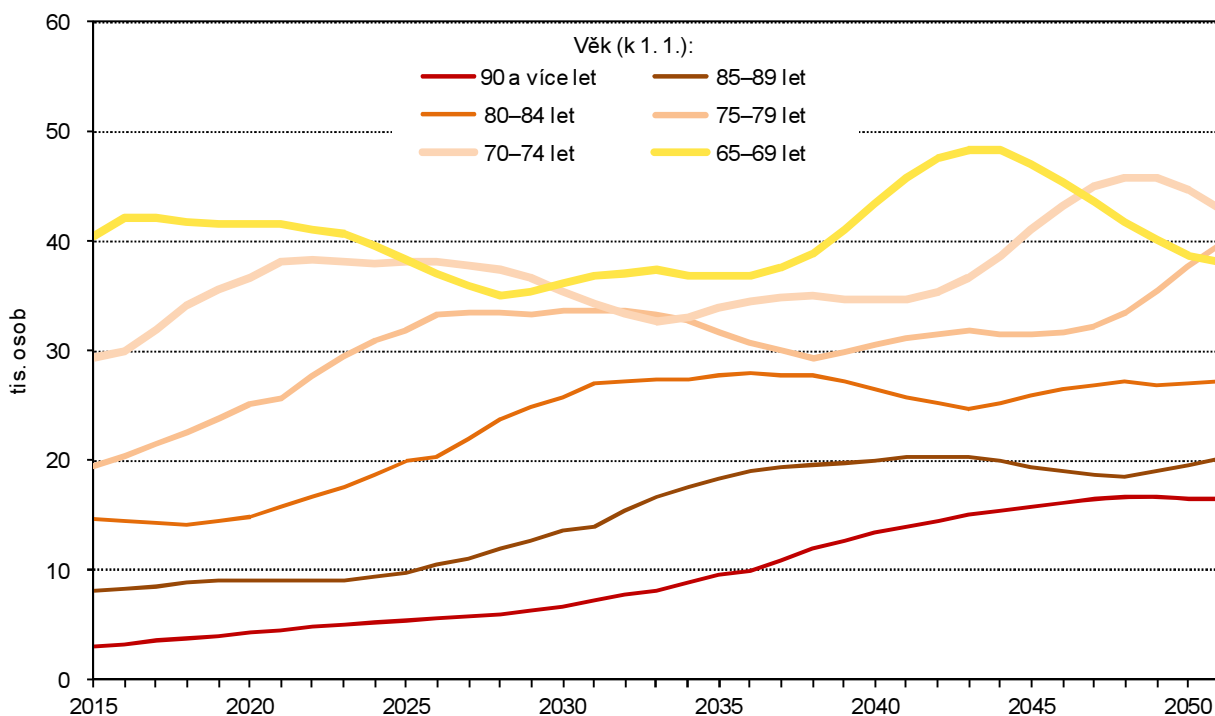
Věková struktura obyvatelstva podle projekce

Zdroj: ČSÚ, Projekce obyvatelstva v krajích ČR do roku 2050 (130052-14)

	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Obyvatelstvo celkem (k 1. 1.)	627 706	620 531	611 735	601 077	589 228	576 845	564 218
z toho ve věku 65 a více let	131 829	143 583	151 622	158 044	168 633	181 116	184 413
v %	21,0	23,1	24,8	26,3	28,6	31,4	32,7
v tom ve věku (%):							
65–69 let	31,6	26,7	23,9	23,3	25,8	26,0	21,0
70–74 let	27,8	26,6	23,4	21,4	20,5	22,7	24,2
75–79 let	19,2	22,2	22,2	20,1	18,1	17,4	20,4
80–84 let	11,3	13,9	17,0	17,5	15,7	14,3	14,7
85–89 let	6,9	6,8	9,0	11,6	11,9	10,8	10,7
90 a více let	3,2	3,9	4,4	6,1	7,9	8,8	9,0

Z hlediska věkové struktury můžeme očekávat v nejbližších letech stagnaci počtu obyvatel ve věku 65 až 69 let. Tohoto věku dosáhnou početně silné ročníky narozené po skončení 2. světové války. Tato početně silnější vlna bude postupně přecházet do vyšších kategorií věku, kde bude zvyšovat počty obyvatel oproti současnému stavu. Kolem roku 2025 dojde k poklesu počtu obyvatel ve věku 65 až 69 let, neboť tohoto věku se dožijí ročníky narozené během šedesátých let minulého století, kdy se porodnost snížila. Naopak k výraznému nárůstu počtu obyvatel této věkové kategorie dojde po roce 2040. Jejich počet navýší ročníky narozené v 70. letech, kdy byla přijata řada opatření pro zvýšení porodnosti a došlo k velkému nárůstu počtu narozených dětí.

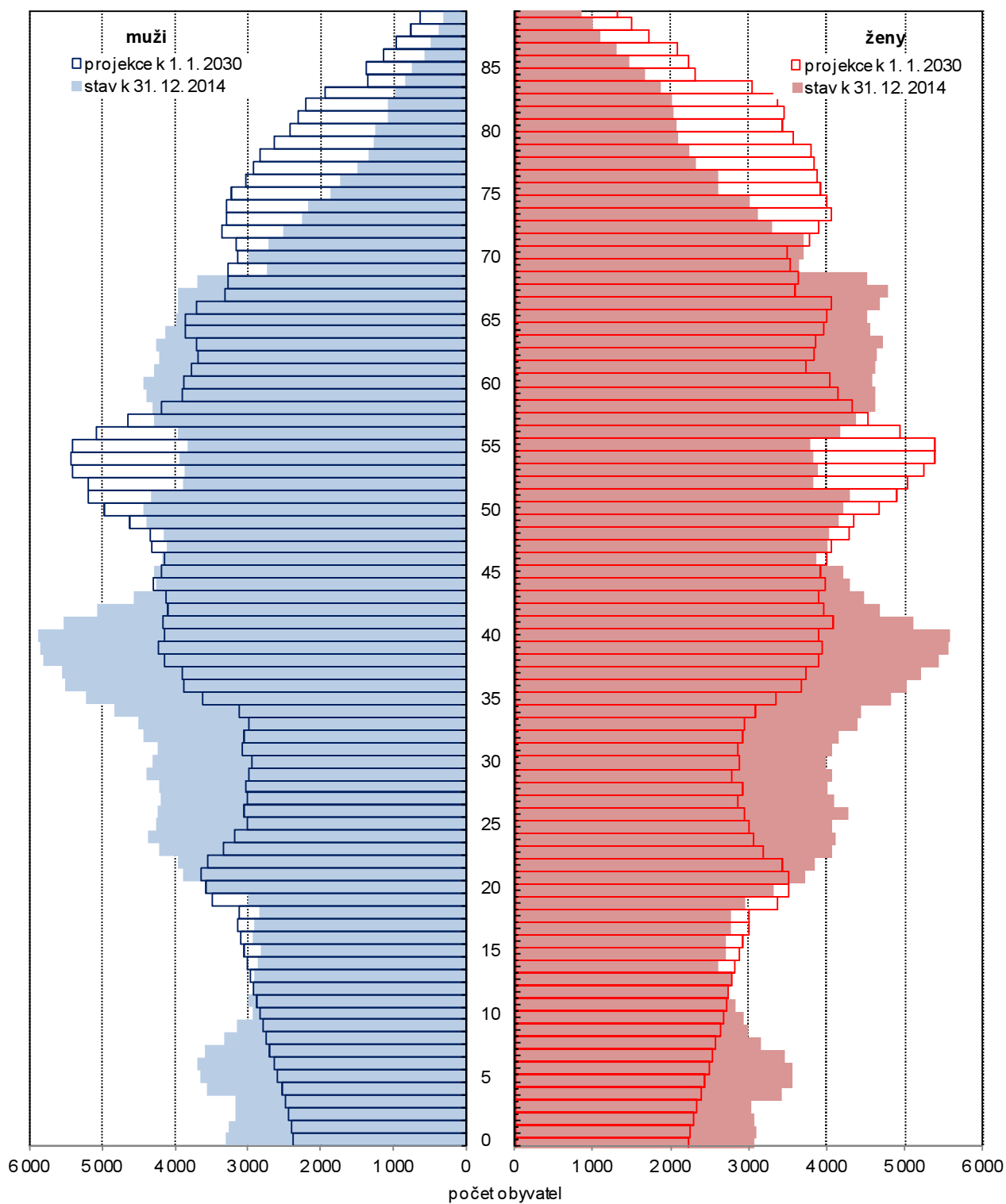
Projekce počtu obyvatel Olomouckého kraje ve věku 65 a více let podle věku do roku 2050

Naše společnost musí do budoucna počítat s poměrně velkým zvýšením počtu obyvatel v nejvyšších věkových kategoriích. Zatímco v současnosti žilo v kraji 11,5 tis. osob starších 85 let věku, po roce 2030 se jejich počet zdvojnásobí a za dalších deset let ztrojnásobí. Jejich podíl na celkové populaci vzroste ze současných 1,8 % na 6,4 % na samém horizontu projekce. Bude to důsledek přesunu obyvatel narozených po 2. světové válce právě do těchto věkových kategorií. Z hlediska pohlaví můžeme očekávat rychlejší růst počtu mužů než žen. Ze současných 3,3 tis. mužů starších 85 let předpokládáme čtyřnásobné navýšení jejich počtu na 13,6 tis. v roce 2050. Počet žen také vzroste, a to z 8,2 tis. na 22,6 tisíc. Vzhledem k současným poznatkům lze očekávat větší požadavky na zajištění dostatečné péče pro nejstarší spoluobčany.

Současné a předpokládané věkové složení obyvatelstva Olomouckého kraje

Úmrtnost, příčiny smrti

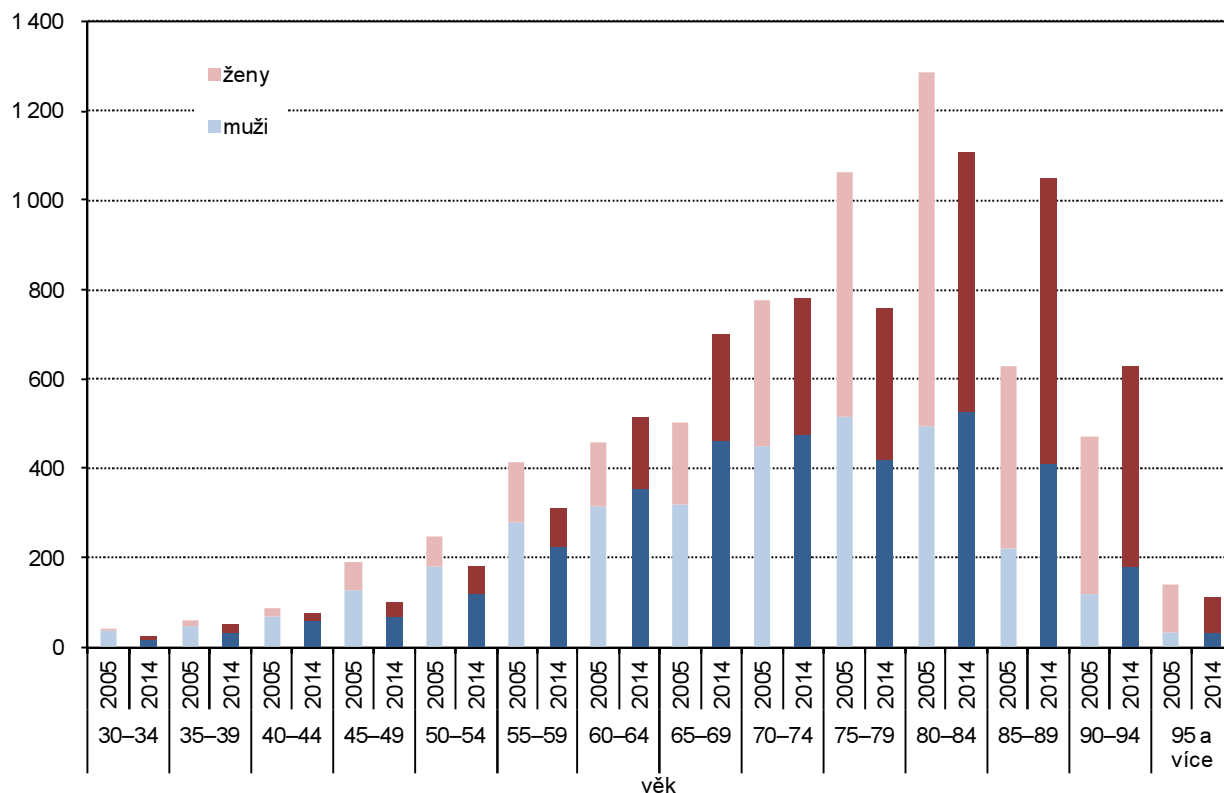
Při výpočtu projekce byly zohledněny i úmrtnostní poměry v kraji. Vývoj úmrtnosti byl jedním ze základních demografických procesů pro stanovení trendu vývoje počtu obyvatel v dalších letech.

Zemřelí ve věku 65 a více let podle věku v letech 2005 až 2014

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Zemřelí ve věku 65 a více let	4 867	4 638	4 785	4 707	5 059	5 123	5 002	5 142	5 300	5 132
v tom (%):										
muži	44,1	44,2	44,7	44,0	43,3	44,8	45,6	45,8	47,1	48,8
ženy	55,9	55,8	55,3	56,0	56,7	55,2	54,4	54,2	52,9	51,2
v tom ve věku (%):										
65–69 let	10,3	11,1	11,1	11,1	13,0	12,0	12,2	13,0	13,1	13,6
70–74 let	15,9	14,9	13,6	13,2	12,7	13,0	13,3	13,7	14,1	15,2
75–79 let	21,9	20,8	21,3	20,8	18,5	18,4	18,0	16,3	15,5	14,7
80–84 let	26,4	25,4	25,3	25,3	23,6	24,3	23,4	23,8	21,7	21,6
85–89 let	12,9	15,6	16,6	19,5	21,8	21,8	21,8	21,2	22,0	20,5
90 a více let	12,6	12,2	12,0	10,1	10,4	10,6	11,3	12,0	13,7	14,4

Pro stanovení odhadu dalšího vývoje počtu zemřelých je nutno znát vývoj v předchozích letech. Roční počet zemřelých se v posledních letech pohyboval v kraji mezi 6 400 až 6 800 osobami podle vývoje nemocnosti v jednotlivých letech. Meziročně byl přesto zaznamenán nárůst podílu osob zemřelých ve vyšším věku nad 65 let, jejichž počet kolísal mezi 4 600 do 5 300. Zatímco v roce 2005 tři čtvrtiny z celkového počtu zemřelých byly ve věku 65 a více let (75,1 %), v roce 2014 to už bylo 79,4 %. I když jsou počty zemřelých v jednotlivých věkových kategoriích ovlivněny počtem osob v daném věku, můžeme přesto konstatovat, že se úmrtnost posunuje do vyššího věku a to jak u mužů, tak i u žen. Zatímco nejvíce žen v roce 2005 zemřelo ve věkové kategorii 80 až 84 let (24,7 %), za deset let to bylo ve věku 85 až 89 let (21,1 %). U mužů bylo v roce 2005 nejvíce zemřelých ve věku 75 až 79 let (15,8 %), v roce 2014 to bylo ve věku 80 až 84 let (15,4 %). Nejvíce mužů (127) i žen (149) zemřelo v roce 2014 ve věku 83 let. V roce 2014 měla třetina zemřelých mužů více než 80 let (33,5 % z celkového počtu zemřelých mužů) a u žen to bylo necelých 60 % (57,7 % z celkového počtu zemřelých žen). Před deseti roky to byla čtvrtina mužů (26,4 %) a polovina žen (51,8 %).

Zemřelí obyvatelé Olomouckého kraje podle věku a pohlaví v roce 2005 a 2014

Počet úmrtí osob starších 65 let za posledních deset let vzrostl zejména u mužů, u žen spíše stagnoval. Docházelo tak k postupnému vyrovnávání počtů mezi pohlavími. Mezi zemřelými staršími 65 let věku bylo v roce 2014 48,8 % mužů a 51,2 % žen. S rostoucím věkem se zastoupení žen mezi zemřelými zvyšuje.

Vysoký počet zemřelých ve vyšším věku byl zaznamenán ve větších sídlech kraje. V obcích a městech nad 5 000 obyvatel pouze jeden člověk z pěti zemřel před dosažením 65 let věku. Ve městě Olomouci dokonce třetina zemřelých byla starší než 85 let.

Zemřelí podle věku, příčin smrti a velikostních skupin obcí v roce 2014

	Celkem	v tom s počtem obyvatel							
		do 199	200–499	500–999	1 000– –1 999	2 000– –4 999	5 000– –19 999	20 000– –49 999	50 000 a více
Zemřelí	6 461	67	505	719	1 001	950	1 008	1 270	941
z toho ve věku 65 a více let	5 132	52	388	561	770	746	813	1 029	773
v %	79,4	77,6	76,8	78,0	76,9	78,5	80,7	81,0	82,1
v tom ve věku:									
65–69 let	699	11	40	75	112	104	130	125	102
70–74 let	780	10	73	67	123	119	122	156	110
75–79 let	756	7	62	107	114	112	100	162	92
80–84 let	1 106	15	88	113	176	142	182	230	160
85–89 let	1 050	5	82	118	142	163	149	209	182
90 a více let	741	4	43	81	103	106	130	147	127
Zemřelí ve věku 65 a více let podle vybrané příčiny smrti (%):									
novotvary	23,1	23,1	16,5	23,0	20,4	24,5	26,4	23,6	23,8
nemoci oběhové soustavy	52,2	55,8	59,3	55,1	51,8	52,1	49,8	50,9	51,1
nemoci dýchací soustavy	6,5	7,7	7,5	5,0	7,5	5,6	6,3	6,8	6,9
vnější příčiny	3,4	3,8	3,4	4,3	4,4	3,1	4,1	2,5	2,2

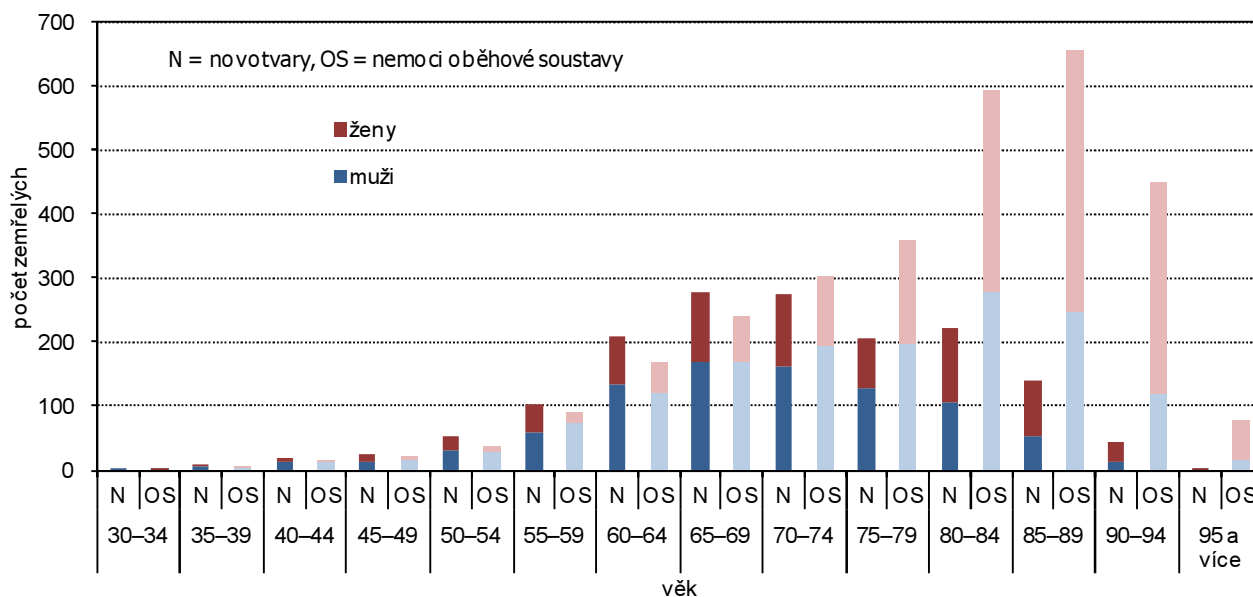
Stejně jako v celé populaci, tak i mezi zemřelými staršími 65 let věku zůstávají nejčastější příčinou smrti onemocnění oběhové soustavy. Stojí za více než polovinou případů úmrtí v kraji, v roce 2014 zavinily smrt u 52,2 % zemřelých starších 65 let, tj. u 2 680 osob. A to hodnota tohoto podílu patřila k nejnižším v posledních letech. Na nemoci oběhového systému běžně ročně umírá kolem 3 000 osob starších 65 let. Druhou nejčastější příčinou smrti u seniorů jsou tradičně novotvary. Byly příčinou úmrtí necelé čtvrtiny případů v roce 2014 (23,1 %), tj. 1 187 osob. Mírné zvýšení zaznamenalo zastoupení zemřelých s onemocněním dýchací soustavy, které bylo důvodem úmrtí u 6,5 % osob, tj. u 335 osob. Mezi další hlavní příčiny smrti můžeme zařadit nemoci endokrinní soustavy, výživy a přeměny látek (3,9 %), nemoci trávicí soustavy (3,5 %) či různé vnější příčiny, jako jsou úrazy, dopravní nehody apod. (3,4 % v roce 2014). Počty zemřelých podle těchto příčin však ročně nepřekračují 200 osob.

Nemoci oběhové soustavy patřily mezi častější důvody úmrtí v malých obcích kraje než ve větších městech. Souvislost můžeme hledat i v rychlosti poskytnuté první pomoci ve vzdálenějších obcích kraje.

Vyšší podíly zemřelých na novotvary převládají u mladších seniorů, s přibývajícím věkem klesají. Ještě u dvou pětín zemřelých mezi 65 až 69 lety věku byly hlavní příčinou úmrtí a převažovaly nad počtem zemřelých na následky nemocí oběhové soustavy. V pozdějším věku už převažují nemoci oběhové soustavy jako hlavní příčina smrti. V nejstarších věkových skupinách zemřelých nad 90 let věku byly hlavní příčinou smrti u 70 % zemřelých.

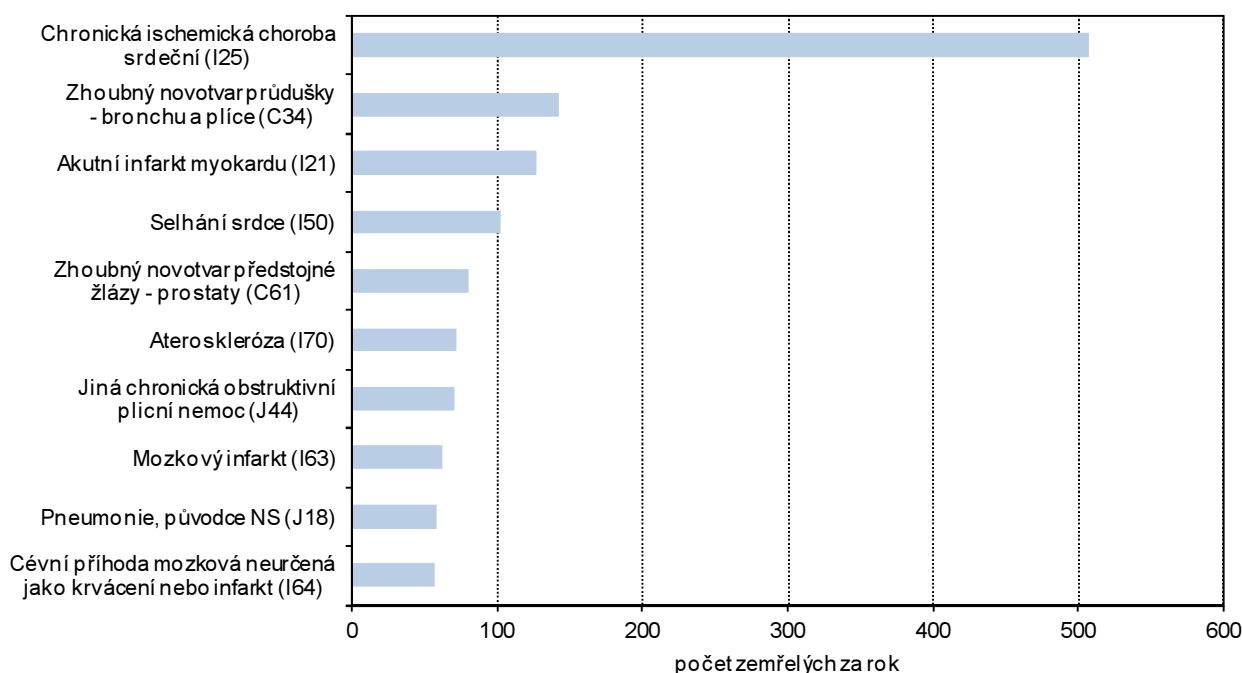
Příčiny úmrtí u seniorů jsou rozdílné i podle pohlaví. Na nemoci oběhové soustavy zemřelo více žen než mužů (55,5 % oproti 48,7 %). Více než čtvrtina starších mužů (25,7 %) zemřela na novotvary a ze stejného důvodu zemřela pětina žen (20,7 %). U více mužů než žen byly jako důvod smrti uvedeny nemoci dýchací soustavy (7,2 % oproti 5,9 %) a také více mužů zemřelo vlivem vnějších příčin než z důvodu nemoci (4,0 % oproti 2,8 %).

Zemřelí obyvatelé Olomouckého kraje na novotvary a nemoci oběhové soustavy podle věku v roce 2014

Podle podrobného seznamu mezinárodní klasifikace nemocí byla nejčastějším důvodem úmrtí chronická ischemická choroba srdeční, která několikanásobně překonala další uváděné příčiny. V průměru posledních čtyř let byla příčinou úmrtí u 500 starších mužů a 650 žen během jednoho roku. Mezi další nejčastější příčiny úmrtí starších obyvatel kraje patřila opět onemocnění oběhové soustavy, a to akutní infarkt myokardu a selhání srdce. Z důvodu těchto nemocí umíralo kolem 250 osob nad 65 let ročně. Další zjištěné příčiny úmrtí se ročně pohybovaly v řádu dvou set a menším. Z novotvarů byl častým důvodem zhoubný novotvar průdušky a plíce, dále slinivky břišní, předstojné žlázy – prostaty, tlustého střeva, prsu a žaludku. Z nemocí dýchací soustavy byla nejčastěji uvedena pneumonie, tj. zápal plic, a jiná chronická obstruktivní plicní nemoc. Mezi staršími se častěji vyskytla jako příčina smrti i Alzheimerova nemoc a cukrovka, tj. Diabetes mellitus nezávislý, ale i závislý na inzulínu.

Hlavní příčiny úmrtí mužů ve věku 65 a více let v Olomouckém kraji (roční průměr 2011 až 2014)

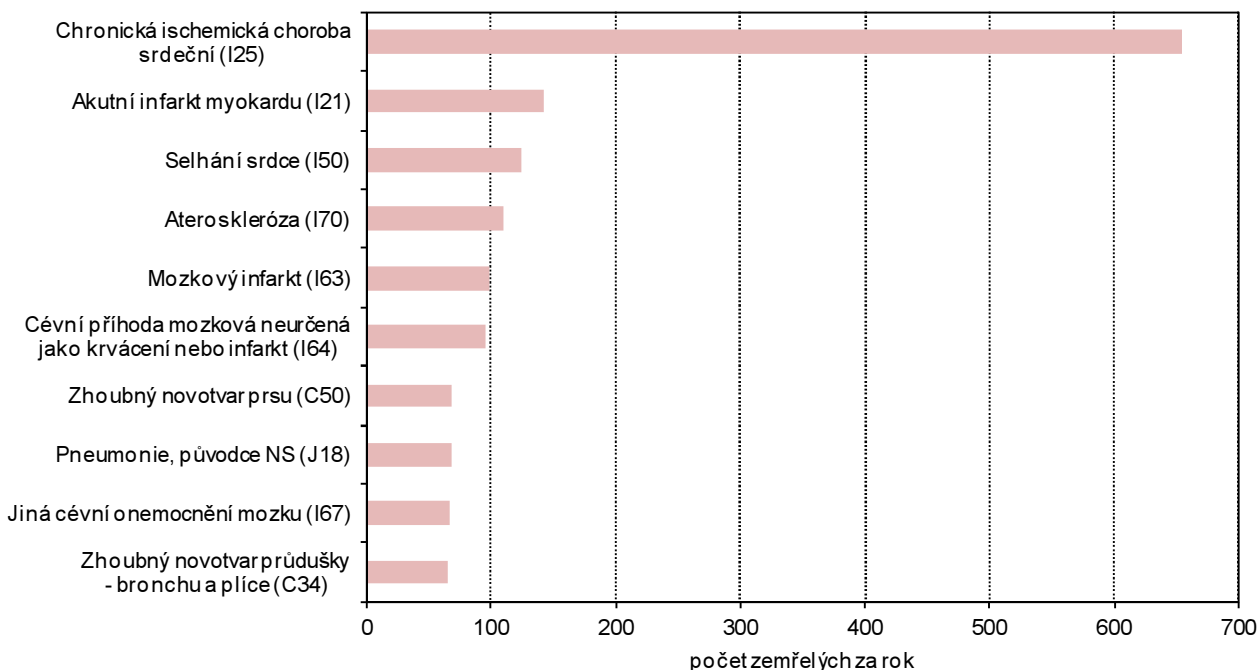

Ženy kromě nejčastěji uváděné chronické ischemické choroby srdeční umíraly na další nemoci oběhové soustavy, jako akutní infarkt myokardu, selhání srdce, mozkový infarkt apod. Mezi novotvary patřil zhoubný novotvar prsu a průdušky a plíce. U mužů byl hned druhou nejčastější příčinou smrti zhoubný novotvar

průdušky a plíce a poměrně často byl důvodem smrti starších mužů i zhoubný novotvar předstojné žlázy - prostaty.

Hlavní příčiny úmrtí žen ve věku 65 a více let v Olomouckém kraji (roční průměr 2011 až 2014)

Většina obyvatel si přeje zemřít v domácím prostředí mezi svou rodinou. Podle zjištěného místa úmrtí však doma zemřela v roce 2014 necelá pětina ze starších obyvatel nad 65 let věku (19,9 %). V listu o prohlídce zemřelého, kam lékař uvádí i tento údaj, však není uvedeno, zda se jednalo o náhlé nečekané úmrtí doma či opravdu osoba zemřela v péči své rodiny. Dlouhodobě většina starších obyvatel zemřela ve zdravotnickém zařízení lůžkové péče. V kraji se to týkalo více než dvou třetin zemřelých (67,9 %). Dalším místem úmrtí byla zařízení sociálních služeb, která byla posledním místem pobytu především pro ženy. Ženy najdeme v těchto zařízeních více, dožívají se vyššího věku a potřebují větší pomoc. S rostoucím věkem se zvyšoval i podíl jejich úmrtí v zařízeních sociálních služeb.

V nejmenších obcích kraje zemřelo více osob doma než ve velkých obcích a městech. Tam bylo zase vyšší zastoupení místa úmrtí ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče či v zařízeních poskytujících jiné formy zdravotní péče. Počet úmrtí v zařízeních sociálních služeb byl ovlivněn umístěním těchto zařízení v dané obci či městě.

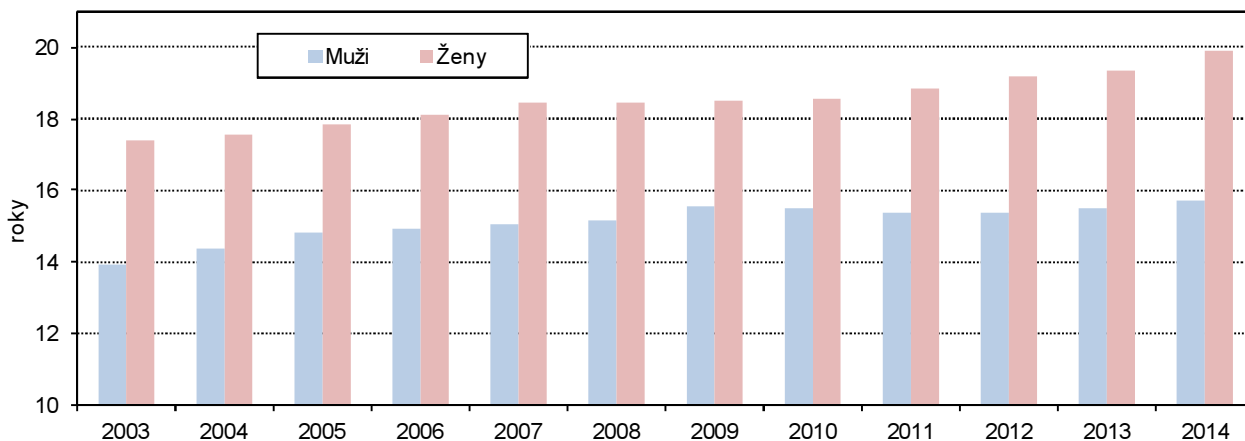
Zemřeli podle místa úmrtí a velikostních skupin obcí v roce 2014

	Celkem	v tom podle místa úmrtí (%)							
		doma	ve zdrav. zařízení lůžkové péče	ve zdrav. zařízení poskyt. jiné formy zdr. péče	na ulici, veřejném místě	při převozu do zdrav. zařízení	v zařízení sociálních služeb	jinde	nezjištěno
Zemřeli	6 461	21,5	65,1	1,3	1,5	0,7	5,8	1,9	2,3
z toho ve věku 65 a více let	5 132	19,9	67,9	1,4	0,6	0,6	6,8	0,7	2,1
v tom muži	2 503	20,5	69,1	1,0	0,8	0,6	4,7	0,9	2,3
ženy	2 629	19,3	66,8	1,9	0,3	0,5	8,9	0,5	1,8
v tom podle velikosti obce:									
do 199 obyvatel	52	32,7	57,7	-	-	-	1,9	5,8	1,9
200–499 obyvatel	388	21,4	63,4	1,3	0,5	1,3	10,6	0,8	0,8
500–999 obyvatel	561	26,4	61,5	0,5	-	0,5	7,7	0,5	2,9
1 000–1 999 obyvatel	770	17,7	71,6	1,2	1,0	0,4	5,1	0,9	2,2
2 000–4 999 obyvatel	746	22,1	64,7	1,3	0,5	0,5	8,0	0,4	2,3
5 000–19 999 obyvatel	813	18,9	70,7	0,7	1,0	1,0	5,7	0,6	1,4
20 000–49 999 obyvatel	1 029	18,5	68,7	2,1	0,4	0,5	7,6	0,9	1,4
50 000 a více obyvatel	773	16,6	70,9	2,5	0,4	0,3	5,6	0,4	3,5

Naděje dožití

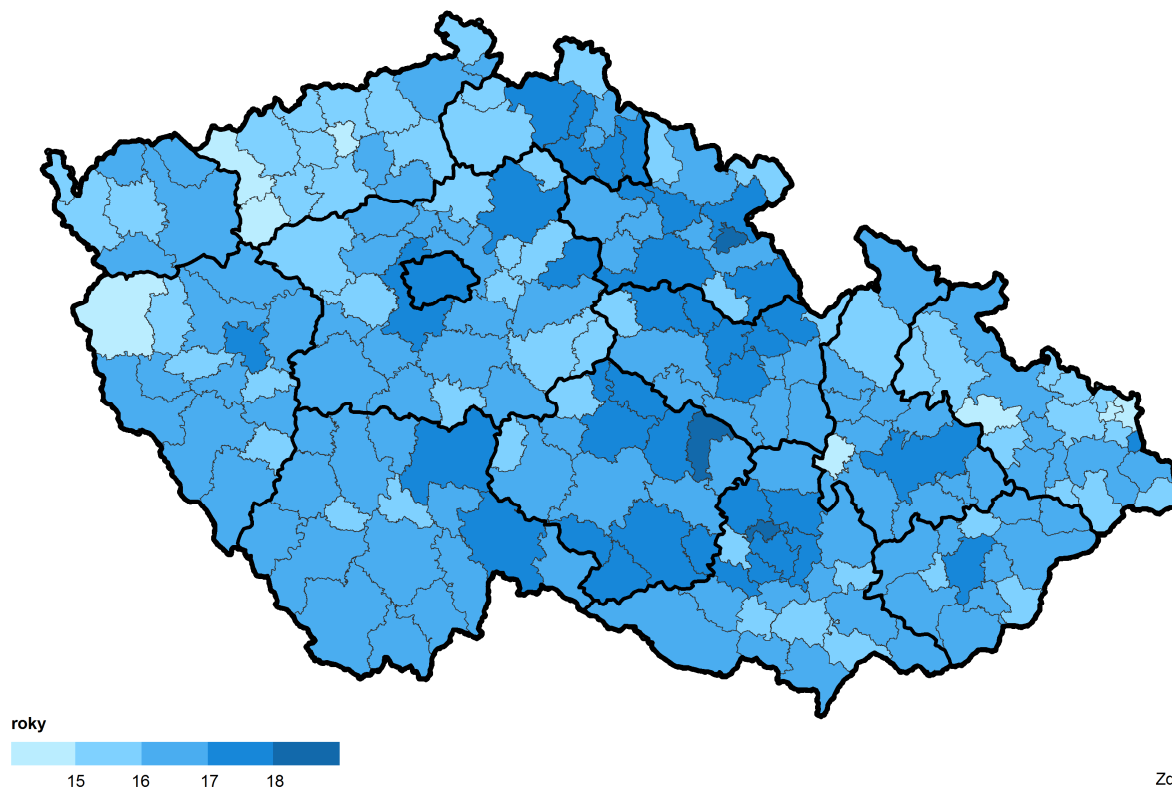
Díky posunu úmrtnosti do vyššího věku dlouhodobě roste naděje dožití. Je to základní ukazatel, který byl využit při výpočtu projekce obyvatel kraje. Vyjadřuje průměrný počet let, který má naději prožít osoba v daném věku při zachování řádu úmrtnosti sledovaného období daného úmrtnostní tabulkou. Jedná se o vypočtený ukazatel, který je za kraje počítán za dvouletá období a za nižší územní celky za pětiletá období kvůli vyloučení nahodilých výkyvů.

Naděje dožití obyvatel Olomouckého kraje ve věku 65 let v letech 2003 až 2014 (dvouleté průměry)

Stejně jako v celé ČR i v Olomouckém kraji hodnota tohoto ukazatele dlouhodobě roste. Pokud budeme sledovat naděje dožití osob ve věku 65 let, tak ta vzrostla za posledních deset let u mužů z 14,8 na 15,7 let a v případě žen z 17,8 na 19,9 let. Znamená to tedy, že žena, která dosáhla v roce 2013 nebo 2014 věku 65 let, by mohla v průměru prožít dalších 20 let, zatímco muž necelých 16 let. Ve věku 75 let se již rozdíl mezi muži a ženami snižuje, žena by v průměru mohla žít dalších 12 let a muž téměř 10 let.

Naděje dožití mužů ve věku 65 let podle SO ORP v období 2010–2014

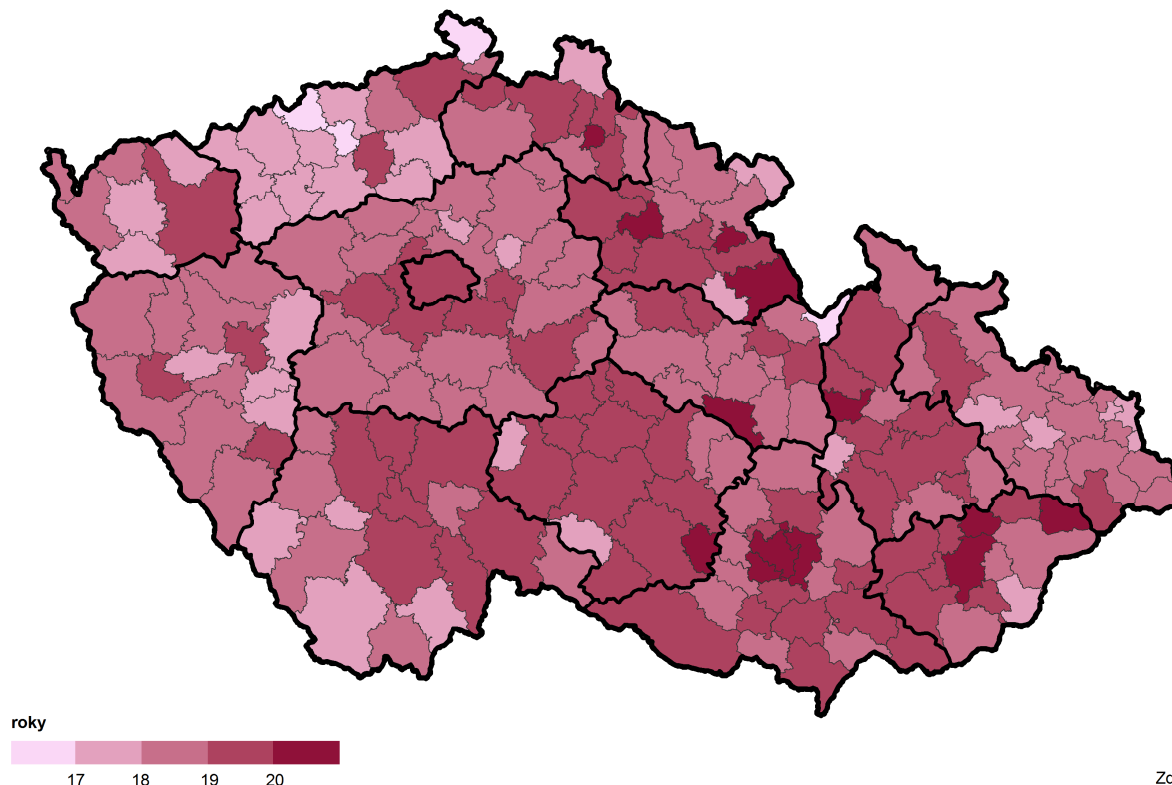

Zdroj: ČSÚ

Pokud budeme hodnotit naději dožití z územního hlediska, musíme vycházet z pětiletých období. Žena z okresu Šumperk, která v období 2010 až 2014 dosáhla 65 let, měla předpoklad, že v průměru prožije dalších 19,7 let, zatímco žena z okresu Jeseník o rok méně. U mužů by měl dalších 15,9 let prožít muž z okresu Olomouc, o rok méně pak v průměru prožije muž z okresu Prostějov.

U mužů v okrese Prostějov byla hodnota naděje dožití ovlivněna především nízkou hodnotou ve správním obvodě v Konici (13,6 let). Podle výpočtů se jednalo o třetí nejnižší hodnotu mezi správními obvody ORP v republice. Naproti tomu muži ze SO ORP Olomouc mají předpoklad, že se dožijí o 2,6 let více než na Konicku. I u žen z SO ORP Konice byla zjištěna nejnižší naděje dožití ve věku 65 let v kraji, a to 17,4 let. Nejvyšší naděje dožití u 65letých žen byla vypočtena ve SO ORP Mohelnice (20,2 let).

Naděje dožití žen ve věku 65 let podle SO ORP v období 2010–2014

Zdroj: ČSÚ

Zvyšování počtu let, které má osoba daného věku ještě prožít, nám pouze ukazuje statisticky vypočtenou hodnotu. Statistický úřad Evropských společenství Eurostat nabízí na internetových stránkách ještě ukazatel zdravé délky života. Tento ukazatel vyjadřuje průměrný počet let bez zdravotního omezení, kombinuje informace o úmrtnosti a nemocnosti. Je zjišťován pouze za celé území daného státu. Podle posledních dat za rok 2013 měla žena z České republiky ve věku 65 let předpoklad prožít v dobrém zdravotním stavu dalších 8,9 let a muž 8,5 let. Protože rozdíl mezi muži a ženami není u tohoto ukazatele vysoký, můžeme konstatovat, že ženy budou sice žít déle, ale roky navíc prožijí s určitým zdravotním omezením.

Rodinný stav

Základní charakteristiky populace obyvatel starších 65 let můžeme hodnotit z výsledků sčítání lidu, domů a bytů, které proběhlo 26. března 2011. Data byla zpracována za obyvatele podle místa obvyklého pobytu, tedy v místě, kde byla sčítaná osoba členem konkrétní domácnosti a kde obvykle trávila období svého každodenního odpočinku. Jedná se tedy o rozdílná data než získaná z běžných každoročních bilancí, kde jsou zahrnuti obyvatelé s trvalým či dlouhodobým pobytem na území kraje.

Podle výsledků sčítání mělo v kraji v roce 2011 obvyklý pobyt 101 647 obyvatel starších 65 let. Z tohoto počtu 60 % tvořily ženy.

Zastoupení obyvatel podle rodinného stavu bylo v tomto věku velice rozdílné oproti celkové populaci i podle pohlaví. Velice malý podíl mělo zastoupení svobodných. V kraji tvořili svobodní muži nad 65 let jen 3,0 % z počtu mužů stejného věku, podobně jako svobodné ženy, jejichž podíl činil 2,8 %. Výrazné rozdíly nastaly u ženatých v porovnání s vdanými. Zatímco v celé mužské populaci kraje zaujímali ženatí muži 44,1 %, u starší generace tvořili tři čtvrtiny (76,0 %). Dokonce ve věku 65 až 74 let bylo ženatých 80 % mužů. Naproti tomu podíl vdaných žen ve věku 65 a více let byl daleko nižší, a to 38,3 %. Ve starší ženské populaci bylo nejvíce ovdovělých žen a to polovina (50,2 %). Logicky s přibývajícím věkem stoupalo zastoupení ovdovělých žen, stejně jako ovdovělých mužů. Podíl rozvedených zase klesal. Výsledky potvrdily, že nejstarší obyvatelé kraje v naprosté většině uzavřeli manželství a svobodných zůstal velice malý podíl v daném věku. Také rozvedených ve věku 65 a více let bylo méně než v následujících generacích.

Z územního hlediska měl trochu odlišné postavení SO ORP Konice. Ve srovnání s ostatními správními obvody zde žilo nejvíce ovdovělých (41,5 %) a svobodných (3,5 %) a nejméně rozvedených (4,8 % z celkového počtu obyvatel starších 65 let). Největším podílem ženatých či vdaných se vyznačoval SO ORP Uničov (56,2 %), kde bychom také našli nejméně svobodných starších obyvatel (1,6 %). Nejméně ženatých či vdaných žilo v době sčítání na Jesenicku (50,1 %), zároveň zde bylo nejvíce rozvedených (9,8 %).

Obyvatelstvo podle rodinného stavu, pohlaví a podle věku

Zdroj: SLDB 2011

	Muži celkem	z toho				Ženy celkem	z toho			
		svobodní	ženatí	rozvedení	ovdovělí		svobodné	vdané	rozvedené	ovdovělé
Počet obyvatel	305 526	135 737	134 796	26 743	7 788	322 901	112 960	135 145	34 997	39 505
v %	100,0	44,4	44,1	8,8	2,5	100,0	35,0	41,9	10,8	12,2
z toho ve věku 65 a více let	40 623	1 203	30 893	2 738	5 768	61 024	1 702	23 378	5 275	30 650
v %	100,0	3,0	76,0	6,7	14,2	100,0	2,8	38,3	8,6	50,2
v tom ve věku:										
65–69	15 067	3,8	80,0	9,5	6,7	18 610	2,9	58,1	11,5	27,5
70–74	10 313	2,9	80,7	6,5	9,8	14 080	2,7	46,6	8,9	41,8
75–79	7 507	2,2	76,8	4,7	16,2	11 930	2,5	32,5	7,2	57,9
80–84	5 041	2,2	67,1	3,8	26,8	9 431	2,6	17,9	6,6	72,8
85–89	2 197	1,8	53,9	3,6	40,5	5 343	3,4	7,6	5,9	83,1
90–94	430	3,3	40,5	1,9	54,4	1 313	4,3	2,5	5,0	87,9
95 a více let	68	1,5	19,1	1,5	76,5	317	3,5	0,9	5,4	89,9

V posledních letech dosahuje vyššího věku stále větší počet obyvatel, a to může být i důvodem vyššího zastoupení obyvatel nad 65 let mezi těmi, kteří vstupují do nového manželského vztahu anebo se také rozvádějí. V roce 2014 bylo nejstaršímu ženichovi z Olomouckého kraje 85 let a jeho nevěstě 75 let. Další 82letý ženich si vzal 74letou nevěstu. Celkem bylo v kraji 15 ženichů nad 70 let věku, přičemž 7 z nich bylo svobodných. Naproti tomu jen 4 ženy nad 70 let věku vstoupily znovu do manželství.

V kraji roste podíl rozvádějících se po dlouholetém společném soužití. Tato tendence se nevyhnula ani nejstarším obyvatelům. Nejstarším párem, u kterého v roce 2014 proběhlo rozvodové řízení, byl muž ve věku 76 let a žena ve věku 72 let, kteří se rozešli po 41 letech společného života. Celkem bylo rozvedeno 23 manželských párů, které stihly oslavit 40 nebo více let v manželství. Ve dvou případech došlo dokonce k rozvodu po 50 letech trvání manželství. Rozvodové jednání podstoupilo 6 žen starších 70 let a 13 mužů nad 70 let věku.

Sňatky a rozvody obyvatel kraje v letech 2005 až 2014

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	Sňatky podle bydliště ženicha									
Celkem	3 063	3 206	3 325	3 098	2 827	2 675	2 605	2 669	2 632	2 737
z toho ve věku ženicha 65 a více let	38	31	18	31	31	21	27	26	47	43
v %	1,2	1,0	0,5	1,0	1,1	0,8	1,0	1,0	1,8	1,6
z toho ve věku nevěsty 65 a více let	21	11	12	9	13	12	11	9	15	14
v %	0,7	0,3	0,4	0,3	0,5	0,4	0,4	0,3	0,6	0,5
	Rozvody									
Celkem	1 926	2 003	1 853	1 884	1 741	1 823	1 733	1 526	1 713	1 521
z toho ve věku muže 65 a více let	27	22	28	22	24	21	29	18	40	38
v %	1,4	1,1	1,5	1,2	1,4	1,2	1,7	1,2	2,3	2,5
z toho ve věku ženy 65 a více let	14	6	9	9	12	7	13	8	21	23
v %	0,7	0,3	0,5	0,5	0,7	0,4	0,8	0,5	1,2	1,5

Národnost, víra

Z výsledků sčítání máme k dispozici také informace o národnosti obyvatel. Pod pojmem národnost se rozuměla příslušnost k národu, národnostní nebo etnické menšině. Téma národnosti patřilo k velmi citlivým otázkám, a proto uvedení národnosti nebylo povinné. Respondenti tento údaj nemuseli při sčítání vyplnit. Tuto možnost využila čtvrtina odpovídajících obyvatel kraje (24,6 %). U generace starších byl podíl neuvedených odpovědí nižší a činil 17,5 %.

V porovnání s mladší generací více starších obyvatel nad 65 let věku uvedlo příslušnost k české národnosti (62,8 % oproti 57,2 % z počtu obyvatel do 65 let věku). Více se také hlásili k moravské národnosti (13,0 % oproti 12,0 %). Mezi staršími bychom našli větší podíl obyvatel se slovenskou či maďarskou národností. Početně měl kraj více obyvatel starších nad 65 let s německou národností než kolik se jich přihlásilo v mladší generaci. Projevily se také změny v naší společnosti v pozdějších letech. Mezi staršími nad 65 let věku se minimální počet osob hlásil k ukrajinské či vietnamské národnosti, zatímco v mladších věkových skupinách bylo jejich zastoupení vyšší v důsledku pracovní migrace.

K moravské národnosti se nejvíce hlásili starší obyvatelé správních obvodů ORP v Lipníku nad Bečvou a v Zábřehu (18,7 % z celkového počtu obyvatel ve věku 65 a více let). Více seniorů ve SO ORP v Jeseníku uvedlo slovenskou národnost (7,7 %) než moravskou národnost, kterou vyplnilo jen 4,6 % ze starších obyvatel Jesenicka.

Obyvatelstvo ve věku 65 a více let podle národnosti, pohlaví a věku

Zdroj: SLDB 2011

	Obyvatelstvo ve věku 65 a více let	v tom (%)		v tom věková skupina (%)			
		muži	ženy	65–69	70–74	75–79	80 a více
Počet obyvatel	101 647	40 623	61 024	33 677	24 393	19 437	24 140
z toho národnost:							
česká	63 879	60,4	64,5	61,2	61,8	63,6	65,7
moravská	13 236	14,7	11,9	14,1	13,9	12,0	11,5
slovenská	2 080	2,3	1,9	2,0	2,4	2,2	1,7
německá	465	0,5	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5
maďarská	106	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,0
řecká	90	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
polská	89	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1
ukrajinská	38	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
ruská	35	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
neuvedeno	17 782	17,5	17,5	18,0	17,0	17,7	17,1

Při sčítání lidu, domů a bytů se také zjišťoval postoj obyvatel k víře. Tato otázka byla také dobrovolná a velká část obyvatel se rozhodla svůj vztah k náboženství neuvést. Oproti datům za celou populaci kraje neodpověděla na tuto otázku menší část starších obyvatel (40,8 % oproti 43,9 % celkem). S přibývajícím věkem podíl ještě klesal. Mezi obyvateli staršími 65 let se k některé z církví hlásilo 35,3 % obyvatel a dalších 7,7 % uvedlo, že jsou věřící bez uvedení konkrétní církve. Se zvyšujícím se věkem se zvyšoval i podíl

věřících. Každý čtvrtý obyvatel kraje ve věku mezi 65 až 69 lety se hlásil k Církvi římskokatolické, u 80letých a starších už to byl každý třetí člověk. Je to výrazný rozdíl oproti mladší populaci, ve které se k uvedené církvi hlásil každý desátý člověk. U generace do 65 let bylo u 35,2 % sčítaných osob uvedeno, že jsou bez náboženské víry, kdežto u starších si zaškrtno tento údaj jen 16,1 %.

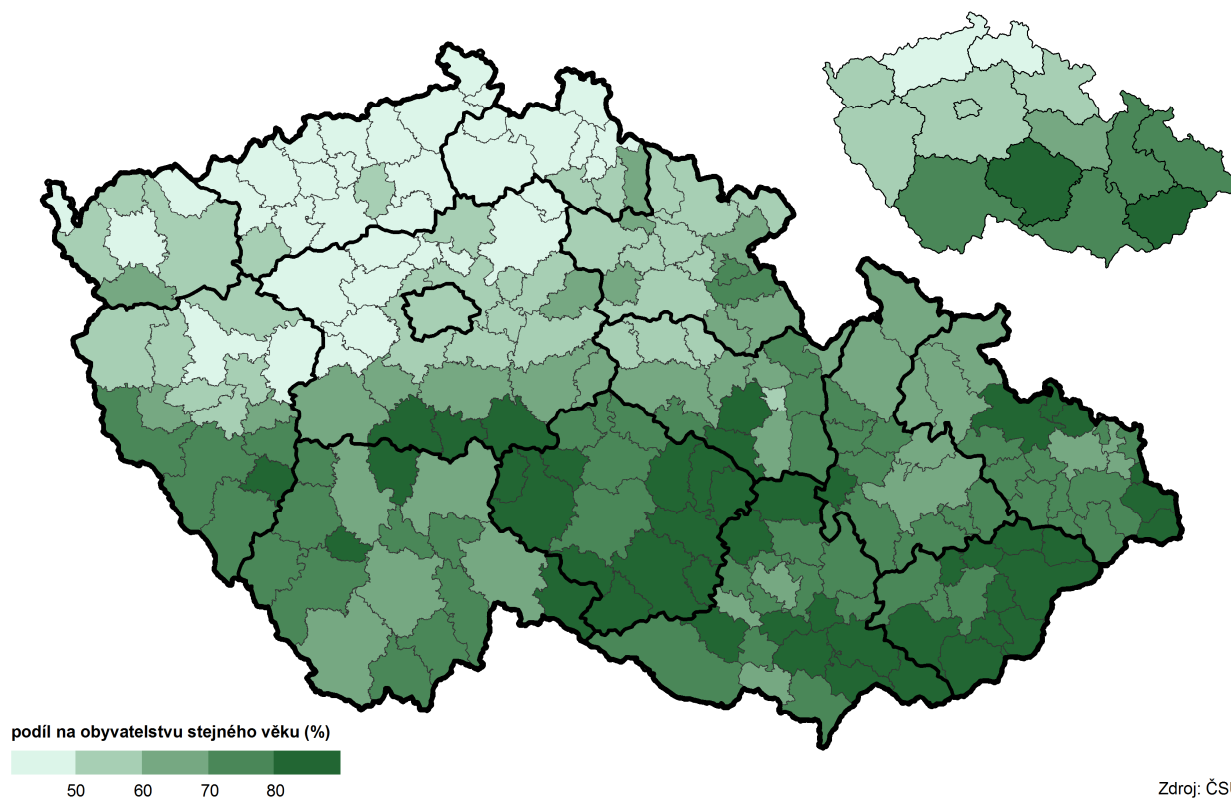
Obyvatelstvo ve věku 65 a více let podle náboženské víry, pohlaví a věku

Zdroj: SLDB 2011

	Obyvatelstvo ve věku 65 a více let	v tom		v tom věková skupina (%)			
		muži	ženy	65–69	70–74	75–79	80 a více
Počet obyvatel	101 647	40 623	61 024	33 677	24 393	19 437	24 140
z toho:							
věřící - nehlásící se k církvi	7,7	7,7	7,7	8,6	7,9	7,1	6,8
věřící - hlásící se k církvi	35,3	31,9	37,6	29,5	36,6	38,2	39,8
z toho:							
Církev římskokatolická	29,9	27,3	31,5	25,1	31,3	32,5	32,9
Církev československá husitská	1,6	1,2	1,9	1,0	1,4	1,7	2,6
Českobratrská církev evangelická	0,7	0,6	0,8	0,5	0,8	0,8	1,0
bez náboženské víry	16,1	19,3	14,0	18,8	14,3	15,0	15,2
neuvedeno	40,8	41,0	40,7	43,1	41,2	39,7	38,2

Z územního hlediska patřil Olomoucký kraj mezi kraje s vyšším podílem věřících mezi staršími obyvateli, i když mezi moravskými kraji dosáhl nejnižší hodnoty (43,1 % věřících). V severních částech kraje se k věřícím hlásil menší podíl i mezi staršími obyvateli. Největší zastoupení věřících mezi staršími obyvateli bylo na Konicku (53,0 % věřících z celkového počtu obyvatel nad 65 let věku). Více než polovina starších obyvatel patřila mezi věřící v SO ORP Hranice a Zábřeh. Nízký podíl věřících byl zaznamenán u penzistů ve SO ORP Jeseník (35,6 %) a Šternberk (36,5 %).

Věřící obyvatelé ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011 (z osob s uvedeným vztahem k víře)

Zdroj: ČSÚ

Dlouhodobá migrace, stěhování

Zajímavé jsou také výsledky ze sčítání lidu, které porovnávaly místo narození se současným bydlištěm. Nejednalo se o přesné místo narození, které je u většiny osob zpravidla dáno místem porodnice, ale o bydliště matky v době narození sčítané osoby, které je obvykle totožné s prvním bydlištěm, kde sčítaná osoba po narození žila. Jako rodáci byli uvedeni ti obyvatelé, u nichž zůstalo místo současného pobytu stejné jako bylo bydliště matky v době jejich narození.

Při sčítání 2011 byl zjištěn velmi malý podíl nezjištěných údajů. Více obyvatel ale neuvodlo přesné místo narození, podařilo se pouze zjistit, že se narodili např. v ČR bez uvedení konkrétní obce.

Obyvatelstvo ve věku 65 a více let podle místa bydliště matky v době narození, pohlaví a věku

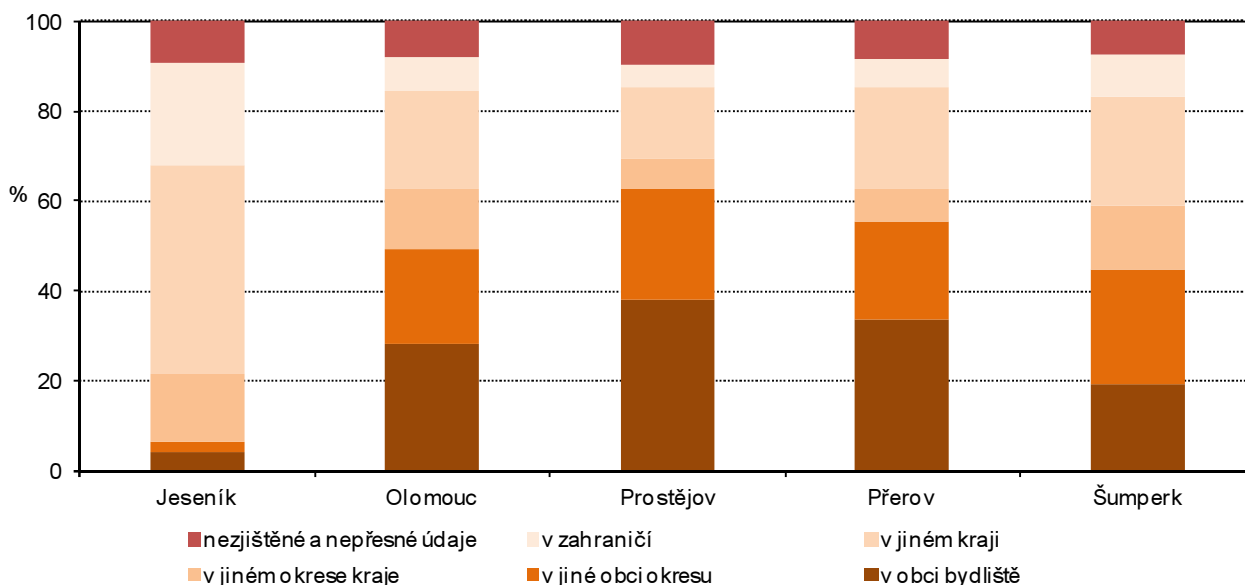
Zdroj: SLDB 2011

	Obyvatelstvo ve věku 65 a více let	v tom (%)		v tom věková skupina (%)			
		muži	ženy	65–69	70–74	75–79	80 a více
Počet obyvatel	101 647	40 623	61 024	33 677	24 393	19 437	24 140
v tom (%):							
narození v České republice	93 276	92,0	91,6	93,2	91,1	90,7	91,3
z toho:							
v obci bydliště	28 516	30,2	26,6	29,3	27,7	27,4	27,3
v jiné obci okresu	21 844	19,9	22,6	21,5	22,3	21,0	21,1
v jiném okrese kraje	11 385	10,7	11,5	10,9	11,0	11,2	11,8
v jiném kraji	23 203	22,8	22,9	23,5	22,3	22,6	22,6
narození v zahraničí	8 202	7,9	8,2	6,7	8,8	9,2	8,4
z toho ve Slovenské republice	4 970	4,9	4,9	4,0	5,6	5,7	4,8
nezjištěno	169	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,3

Mezi hlavní rozdíly mezi mladší a starší generací patří vyšší zastoupení osob nad 65 let věku pocházejících ze zahraničí. Místo narození mimo hranice ČR uvedlo 8,1 % z celkového počtu obyvatel kraje starších 65 let. Přitom v mladší populaci uvedlo místo narození v zahraničí jen 3,2 % obyvatel. Mezi staršími pocházelo nejvíce osob ze zahraničí ve věku mezi 70 a 80 roky, převážně s místem narození na Slovensku. Zřejmě to souvisí s osidlováním českého pohraničí po 2. světové válce, tj. i Jesenicka, Šumperka a Šternberska.

Obyvatelstvo v okresech Olomouckého kraje ve věku 65 a více let podle místa narození

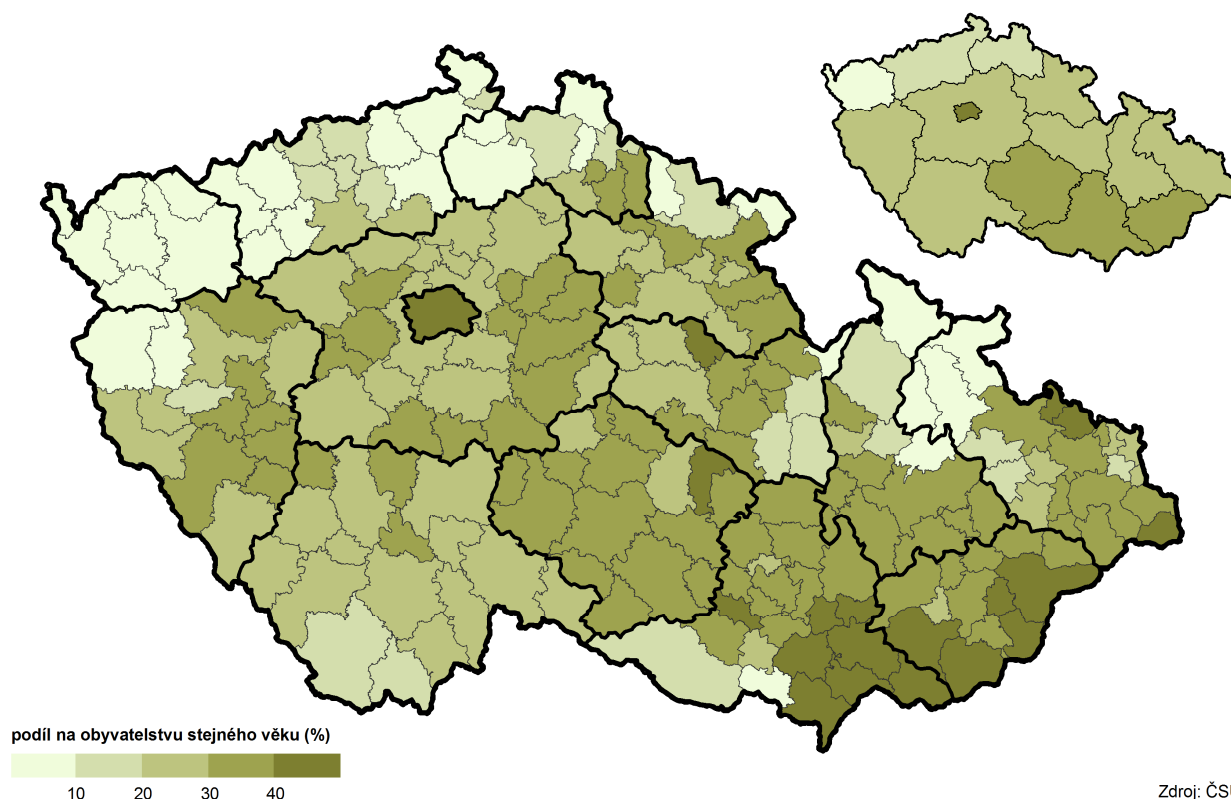
Zdroj: SLDB 2011

Dokazují to i data o rodácích. Zatímco v celém kraji žila ve stejné obci, uvedené jako místo narození, více než čtvrtina (28,1 %) z obyvatel starších 65 let, na Jesenicku to bylo jen 4,1 %. Naopak na Jesenicku se každý čtvrtý obyvatel nad 65 let narodil v zahraničí (23,1 %). Jesenicko patřilo svým podílem rodáků mezi 10 SO ORP s nejnižší hodnotou uvedeného ukazatele. Mezi správními obvody, které se vyznačují vyšším

podílem rodáků mezi staršími, patřil správní obvod Litovel (38,7 %), Prostějov (38,5 %), Lipník nad Bečvou (37,3 %) a Konice (35,7 %). Nejvíce starousedlíků bychom našli v jižních okresech kraje, kde každý druhý obyvatel starší 65 let pocházel buď přímo ze stejné obce anebo z obce daného okresu. Zatímco na Jesenicku tvořili příchozí z jiných krajů ČR 46,2 % ze starších obyvatel, na Prostějovsku to bylo jen 16,0 %.

**Rodáci ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011
(ze zjištěných hodnot)**

Zdroj: ČSÚ

Pokud se zaměříme na stěhování starších obyvatel v současnosti, musíme konstatovat, že k žádné velké migraci nedochází. V průběhu sledovaných 10 let se roční pohyb přes hranice kraje týkal kolem 200 osob starších 65 let, a to jak přistěhovaných, tak i vystěhovaných. Celkový přírůstek či úbytek obyvatel kraje v tomto věku byl tak naprosto minimální. Více starších obyvatel se stěhovalo uvnitř kraje, mezi jednotlivými okresy a obcemi. Tohoto stěhování se ročně zúčastnilo kolem 600 osob. Větší pohyb osob registrujeme spíše v předchozí věkové kategorii od 60 do 64 let. V souvislosti s přechodem do důchodu někteří obyvatelé uskuteční větší změny ve svém životě včetně změny bydliště, ale ani toto se netýká velkého počtu osob. Stěhování v nejstarších věkových kategoriích zřejmě souvisí s přestěhováním do zařízení přizpůsobených potřebám nejstarších obyvatel. Nejčastěji zamířili starší obyvatelé kraje do velkých měst jako je Olomouc, Prostějov, Šumperk, Brno, Praha, Ostrava. Další vystěhovalí směřovali do obcí s domovem pro seniory nebo jiným podobným zařízením. Jednalo se o obce a města v kraji - Radkova Lhota, Pavlovice u Přerova, Tovačov, Zábřeh, Litovel, Šternberk atd., nebo v blízkosti hranic kraje - Červená Voda (okres Ústí nad Orlicí), Kroměříž, Ivanovice na Hané (okres Vyškov).

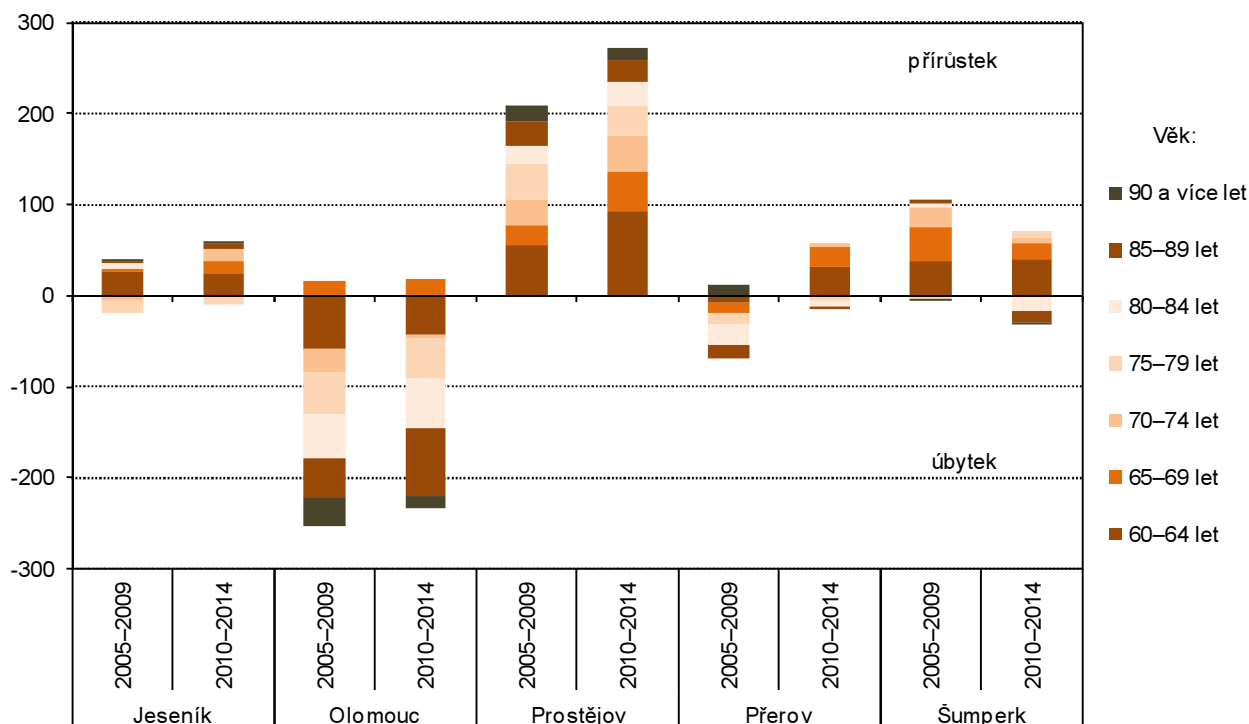
Stěhování obyvatel kraje podle věku v letech 2005 až 2014

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Přistěhovalí celkem	4 471	5 201	6 983	4 554	3 822	4 000	3 857	3 787	3 787	4 150
z toho ve věku 65 a více let	238	204	226	179	183	246	243	232	253	271
v %	5,3	3,9	3,2	3,9	4,8	6,2	6,3	6,1	6,7	6,5
Vystěhovalí celkem	4 437	4 598	5 559	4 893	4 347	4 534	4 001	4 418	4 532	4 734
z toho ve věku 65 a více let	241	217	220	177	196	208	241	239	247	274
v %	5,4	4,7	4,0	3,6	4,5	4,6	6,0	5,4	5,5	5,8
Přírůstek (úbytek) stěhováním	34	603	1 424	-339	-525	-534	-144	-631	-745	-584
z toho ve věku 65 a více let	-3	-13	6	2	-13	38	2	-7	6	-3
Vnitrokrajské stěhování	9 520	10 043	11 035	10 417	9 357	9 795	9 932	10 035	10 037	10 228
z toho ve věku 65 a více let	705	675	601	545	494	549	641	567	628	608
v %	7,4	6,7	5,4	5,2	5,3	5,6	6,5	5,7	6,3	5,9

Při meziokresním srovnání se jako ztrátový ukazuje okres Olomouc, úbytek jeho obyvatel starších 65 let však za deset let představoval pokles pouze o 353 obyvatel. Přírůstek počtu obyvatel zaznamenal okres Prostějov, saldo migrace obyvatel starších 65 let dosáhlo za deset let 331 osob.

Přírůstek (úbytek) stěhováním obyvatel Olomouckého kraje podle okresů a věku v letech 2005–2009 a 2010–2014

Vzdělanost

Rozdílné výsledky mezi mladší a starší generací najdeme také v případě dat z výsledků sčítání o nejvyšším ukončeném vzdělání. U obyvatel nad 15 let do 64 let věku vypadá vzdělanostní struktura jinak než u starších nad 65 let. Mladší generace měla daleko snazší podmínky ke studiu než předchozí, což se projevilo ve větším zastoupení obyvatel ve vyšších stupních vzdělání oproti zastoupení u starší populace. Výsledky ukázaly, jak s rostoucím věkem vzrůstá podíl osob pouze se základním vzděláním na úkor osob s úplným středním a vysokoškolským vzděláním.

Obyvatelstvo ve věku 65 a více let podle nejvyššího ukončeného vzdělání, pohlaví a věku

Zdroj: SLDB 2011

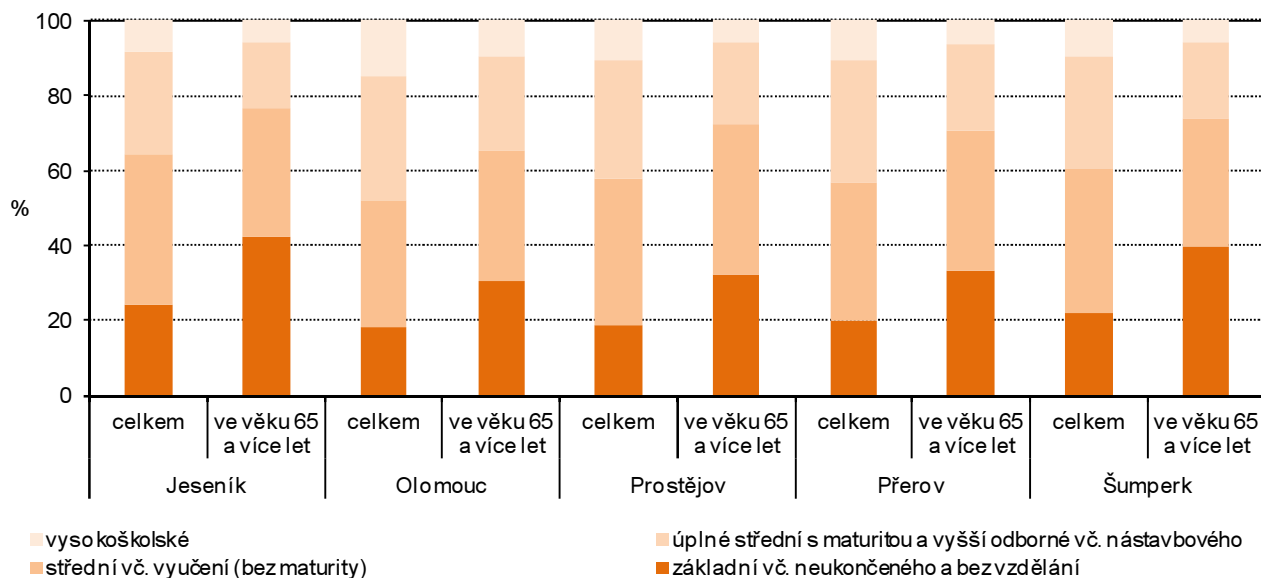
	Obyvatelstvo ve věku 65 a více let	v tom		v tom věková skupina			
		muži	ženy	65–69	70–74	75–79	80 a více
Počet obyvatel	101 647	40 623	61 024	33 677	24 393	19 437	24 140
v tom (%):							
bez vzdělání	0,7	0,3	0,9	0,4	0,5	0,8	1,1
základní vč. neukončeného	32,4	15,9	43,5	22,6	30,0	37,4	44,7
střední vč. vyučení (bez maturity)	35,4	45,2	28,9	38,5	36,6	33,8	31,3
úplné střední s maturitou	18,7	21,6	16,8	22,9	20,5	16,5	12,9
nástavbové a vyšší odborné	3,5	4,2	3,1	4,3	3,7	3,0	2,7
vysokoškolské	7,0	10,8	4,5	9,4	6,9	6,0	4,6
nezjištěno	2,2	2,1	2,3	1,9	1,9	2,4	2,7

Třetina obyvatel ve věku 65 a více let dosáhla pouze základního vzdělání, včetně neukončeného a bez vzdělání. U obyvatel kraje mezi 15 a 64 lety to bylo jen 15,7 %. Celkové podíly osob se středním vzděláním bez maturity (35,4 %) zůstávaly na stejné úrovni jak mezi staršími, tak i mladšími. Vyššího stupně vzdělání však u mladších dosáhl daleko větší podíl obyvatel než u starších. Celkem 45,2 % z mladších složilo

maturitu, kdežto u starších nad 65 let to bylo 29,3 %. Mezi mladšími dosáhl každý osmý obyvatel kraje vysokoškolského vzdělání, naproti tomu u seniorů měl ukončenou vysokou školu každý 14. starší 65 let.

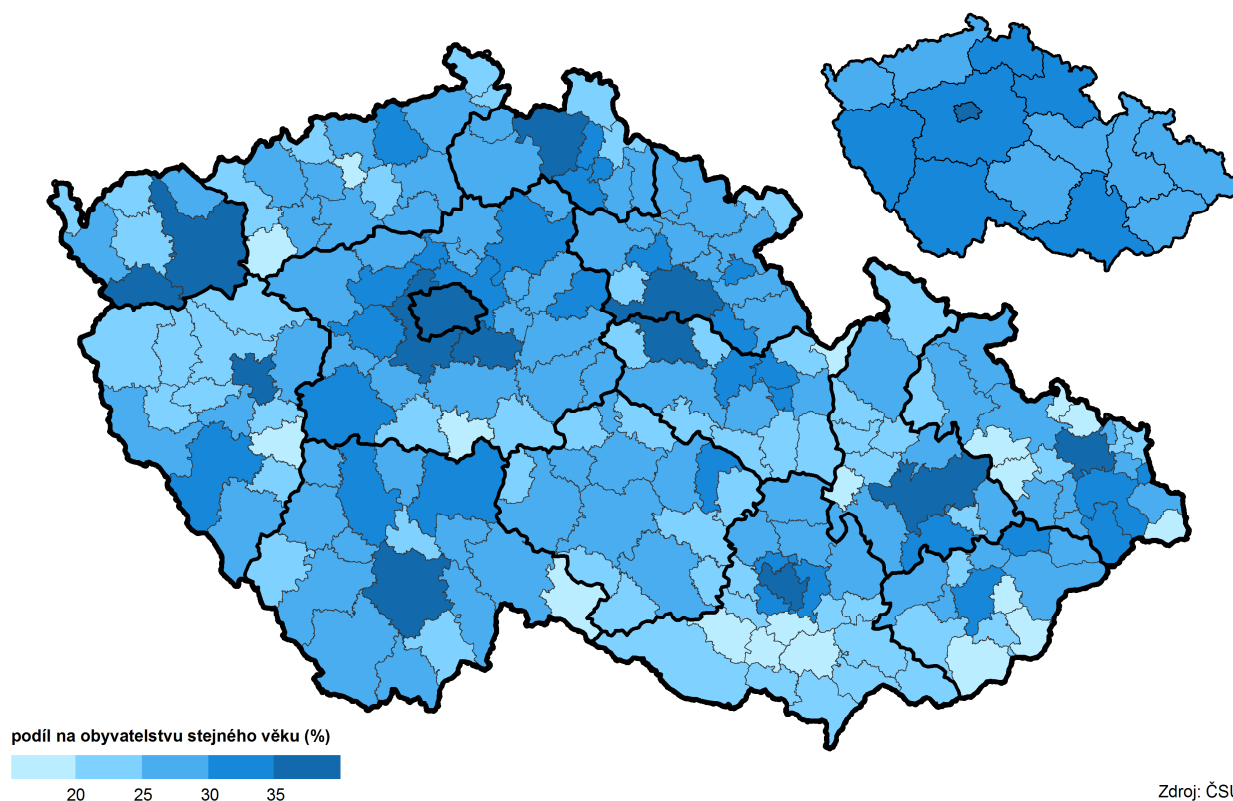
Obyvatelstvo v okresech Olomouckého kraje ve věku 15 a více let podle nejvyššího ukončeného vzdělání

Zdroj: SLDB 2011

V územním srovnání kraje jednoznačně vynikal správní obvod ORP Olomouc. V krajském městě a jeho okolí najdete mezi obyvateli staršími 65 let osoby s vyšším dosaženým vzděláním než v ostatních SO ORP. Podíl vysokoškolsky vzdělaných zde dosáhl 11,3 % mezi staršími. V ostatních správních obvodech jeho hodnota kolísala od 2,8 % (SO ORP Konice) po 6,8 % (SO ORP Šumperk).

Obyvatelstvo se středoškolským s maturitou a vyšším vzděláním ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011 (ze zjištěných hodnot)

Ve SO ORP Olomouc bylo v době sčítání také nejvíce obyvatel s ukončeným středním vzděláním s maturitou či s dalším navazujícím vzděláním na vyšších odborných a nástavbových školách (27,3 %). Naproti tomu nejvíce obyvatel s nejvyšším dosaženým základním vzděláním nebo bez vzdělání žilo na Konicku (44,9 %), dále na Mohelnicku (42,9 %), Jesenicku a Uničovsku (41,2 %).

U starších je také vidět velký rozdíl mezi pohlavími. Dříve byli na další studia posíláni především chlapani, děvčata zůstávala doma a připravovala se na vedení domácnosti. U žen nad 65 let věku tak převažovalo jen základní vzdělání (43,5 %), zatímco muži měli nejvyšší dokončené vzdělání střední bez maturity zahrnující i vyučené (45,2 %). Čím starší ženy odpovídaly na otázku vzdělání, tím větší bylo jejich zastoupení s uvedeným jen základním či neukončeným základním vzděláním. Více než polovina žen mezi 80letými a staršími ženami nedosáhla vyššího vzdělání (55,0 %), kdežto u mužů to byla jen pětina (22,9 %). Střední vzdělání včetně vyučení získala více než čtvrtina žen (28,9 %). Ve věkové kategorii mezi 65 a 69 lety téměř polovina mužů patřila k vyučeným (49,1 %), u žen to bylo 30,0 %. S rostoucím věkem jejich podíl jak u mužů, tak i u žen klesal. To platí i pro další stupně vzdělání. Pětina starších mužů ukončila své vzdělání maturitou (21,6 %), u žen to bylo 16,8 %. Vyšší odborné, nástavbové či vysokoškolské vzdělání pak získalo 14,9 % mužů a 7,6 % žen.

Zastoupení mužů a žen ve věku 65 a více let v Olomouckém kraji podle nejvyššího ukončeného vzdělání

Zdroj: SLDB 2011

